



Högskolan  
Kristianstad

Högskolan Kristianstad  
291 88 Kristianstad  
044-250 30 00  
[www.hkr.se](http://www.hkr.se)

Självständigt arbete, 15 hp  
Speciallärarprogrammet, inriktning intellektuell funktionsnedsättning  
VT 2024  
Fakulteten för lärarutbildning

# Hundassisterad pedagogik för elever med intellektuell funktionsnedsättning och autism

-pedagogers beskrivningar av  
hundassisterad pedagogik  
för att främja kommunikation och  
social interaktion  
för elever med IF och autism

**Susanna Jensen & Erika Engsten**

## **Författare**

Susanna Jensen och Erika Engsten

## **Titel**

Hundassisterad pedagogik för elever med intellektuell funktionsnedsättning och autism-pedagogers beskrivningar av hundassisterad pedagogik för att främja kommunikation och social interaktion för elever med IF och autism

## **Engelsk titel**

Dog-assisted interventions for students with intellectual disabilities and autism-educators descriptions of dog-assisted interventions to promote communication and social interaction for students with ID and autism

## **Handledare**

Linda Petersson Bloom

## **Bedömande lärare**

Kamilla Klefbeck

## **Examinator**

Helena Sjunnesson

## **Sammanfattning**

Syftet med studien är att belysa pedagogers beskrivningar av hundassisterad pedagogik, för att därigenom bidra med kunskap om främjandet av kommunikation och social interaktion för elever med IF och autism genom hundassisterad pedagogik. Interaktion med djur har en dokumenterat positiv påverkan på människans välbefinnande, dock saknas nationell forskning gällande elever med IF och autism och hundassisterad pedagogik. Intresse väcktes hos författarna, som blivande speciallärare med vald inriktning mot intellektuell funktionsnedsättning, att belysa området. Elever med IF och autism ska ges full möjlighet till delaktighet och att göra sina röster hörda, varvid skolan behöver ge det stöd som eleverna är i behov av. För elever med IF och autism innebär förmågan till kommunikation och social interaktion en svårighet och utveckling inom dessa områden behöver främjas genom insatser av skolan. Utöver den internationella forskning som studien grundar sig på, samlades empiri in genom intervjuer utifrån studiens frågeställningar; Vad är nyttan med hundassisterad pedagogik för elever med IF och autism för att främja kommunikation och social interaktion, enligt de intervjuade pedagogerna? och Hur

beskriver de intervjuade pedagogerna att hundassisterad pedagogik används för elever med IF och autism för att främja kommunikation och social interaktion? Den empiriska datainsamlingen genomfördes genom semistrukturerade kvalitativa intervjuer som därefter bearbetades genom tematisk analys. Pedagoger med kunskap och erfarenheter från användande av hundassisterad pedagogik i syfte att främja kommunikation och sociala interaktion för elevgruppen intervjuades. Slutligen tolkades resultatet utifrån Ryan och Deci's självbestämmandeteori, i vilken inre motivation är central. När de tre komponenterna autonomi, kompetens och samhörighet sammankopplas upplever individen inre motivation och lärande kan ske, enligt teorin. Studiens resultat visar att hundassisterad pedagogik kan ge eleverna en möjlighet till att i undervisning, såväl enskilt som i grupp, utveckla sin kommunikation och sociala interaktion. Eleverna visar på en ökad förmåga att ta initiativ, uttrycka sin åsikt, samarbeta, stressen minskar, elevernas självförtroende ökar och en ökad motivation till skolarbete uppvisas.

## **Ämnesord**

Autism, hundassisterad pedagogik, intellektuell funktionsnedsättning, kommunikation och social interaktion, motivation, självbestämmandeteorin

**Author**

Susanna Jensen och Erika Engsten

**Title**

Dog-assisted interventions for students with intellectual disabilities and autism-educators descriptions of dog-assisted interventions to promote communication and social interaction for students with ID and autism

**Supervisor**

Linda Petersson Bloom

**Assessing teacher**

Kamilla Klefbeck

**Examiner**

Helena Sjunnesson

**Abstract**

The aim of this study is to shed a light on educators descriptions of dog-assisted interventions, to contribute to the knowledge of promoting communication and social interaction for students with intellectual disabilities (ID) and autism through the utilization of dog-assisted interventions. Despite the documented positive effects of animal interaction on human well-being, national research is lacking. Motivated by this gap, the authors of this study, as prospective special education teachers focusing on intellectual disabilities, were intrigued to shed a light on this topic. Students with ID and autism require comprehensive support from school according to their needs to ensure their voices are heard and their participation facilitated within educational environments. The challenge of communication and social interaction is particularly pronounced for these individuals, necessitating targeted interventions in school settings. In addition to the international research on which this study is based on, empirical data was collected through semi-structured interviews addressing this study's research questions: What are the benefits of dog-assisted interventions for students with ID and autism in promoting communication and social interaction, according to the interviewed educators? And; How do the interviewed educators describe the use of dog-assisted interventions for students with ID and autism to promote communication and social interaction? The

empirical data collection was conducted through semi-structured qualitative interviews, which were subsequently analyzed through thematic analysis. Educators with knowledge and experience, in utilizing dog-assisted interventions to promote communication and social interaction for students ID and autism, were interviewed. The findings were interpreted through the lens of Ryan and Deci's Self-determination theory, which emphasizes the central roll of intrinsic motivation in learning. According to the theory, interconnecting the three components; autonomy, competence and relatedness the individual experiences intrinsic motivation, facilitating learning. This study reveals that dog-assisted interventions holds promise in promoting communication and social interaction for students with ID and autism, in both individual and group settings. Notable outcomes include increased initiative-taking, improved expressive abilities, enhanced collaborative skills, reduced stress levels, increased self-confidence and enhanced motivation for schoolwork.

### **Keywords**

Autism, Dog-assisted interventions, intellectual disability, communication and social interaction, motivation. Self-determination theory

# FÖRORD

Vi vill framföra ett stort tack till de pedagoger som tog sig tid och generöst delade med sig av sina erfarenheter i intervjuer. Dessa intervjuer gav oss underlag till en intressant analys och en ökad inblick i hur kommunikation och social interaktion för elever med intellektuell funktionsnedsättning och autism kan främjas genom hundassisterad pedagogik.

Vi vill även rikta ett varmt tack till vår handledare på Högskolan Kristianstad, Linda Petersson Bloom för att du med din kompetens och vänlighet guidat oss och gett råd i såväl konkreta spörsmål som allmängiltiga frågor i den snåriga djungeln som vi som noviser i forskningsvärlden upplevt. Vi har verkligen uppskattat att kunna bolla idéer, att du har fått oss att inse när vi hamnat lite utanför den tänkta banan och att du haft tilltro till vår kompetens när vi själva tvivlat. Stort tack!

I detta examensarbete har vi samarbetat och gemensamt ansvarat för och skrivit alla delar, det har varit många och givande samtal i stort sett dagligen. Enda uppdelning av arbetet var vid intervjuerna, som Sanna genomförde. Erika ansvarade för den analytiska granskningen av transkriberingarna. Den största vinsten med att göra allt övrigt gemensamt har blivit att alla delar känns som ”vår helhet”, trots att det givetvis tagit väldigt mycket tid i anspråk.

Det är med visst vemod detta examensarbete slutförs, då det även innebär ett avslut på ett mycket lärorikt och nära samarbete. Vi har spenderat otaliga timmar med givande diskussioner om den anpassade skolan, fastnat på någon detalj i en läst artikel som vi grottat ner oss i och sedan har ytterligare studier lästs av ren nyfikenhet och vetgirighet. Våra timslånga telefonsamtal har, utöver examensarbetets innehåll, spänt över skillnader inom skolväsendet världen över, synen på det relationella kontra det kategoriska, hur en dag för elever på mycket tidig utvecklingsnivå kan te sig på anpassad skolan, vad hundassisterad pedagogik kan göra för skillnad för elever i stort, vilka krav som ställs på hundar och hundförare och hur det kan utarbetas en likvärdighet kring krav på certifiering/behörighet samt hur och om den hundassisterade pedagogiken ska implementeras i större skala och utformas för att växa på längre sikt. Många tankar

har utbytts om hur resultat i studier presenteras, hur ofantligt mycket det skiljer sig hur forskare skriver sina artiklar och om att det specialpedagogiska forskningsfältet har en i näst intill outtömlig källa av ösa ur för den som vill förkovra sig. Många är de samtalsämnen som dryftats till slamret av middagar som lagats, när hundar rastats, renoveringar genomförts och tvätt hängts upp, då vardagen pågått och viljan att fortsätta diskutera har varit större än tiden egentligen medgett. Sammantaget har det gett ett enormt lärande, många tankar har väckts, skratt har delats och ett examensarbete har författats!

Nu tror vi dock båda att våra familjer, som tålmodigt funnits med och stöttat längs vägen, ser fram emot att få möjlighet att äta middag vid ett köksbord som inte är belamrat med Bryman, Kvale och Brinkmann eller pärmar märkta ”högskolan”, innehållandes arbeten och artiklar. En semesterutflykt där det inte packas en extraväska till mammans alla studiesaker kan nog också ses fram emot.

Tre års studier är snart till ända och med glädje och stolthet tackar vi slutligen varandra. Det kommer säkerligen bli många fortsatta samtal, nu dock utan att de måste rendera i en vetenskaplig text som slutmål, utan för att samtalet i sig är tiden värd.

Eldsberga och Lomma, våren 2024

Sanna och Erika

# Innehållsförteckning

<b>1. Inledning</b> .....	<b>10</b>
1.1 Syfte .....	12
1.2 Frågeställningar .....	12
<b>2. Bakgrund</b> .....	<b>13</b>
2.1 Intellectuell funktionsnedsättning .....	13
2.2 Autism .....	13
2.3 Elever med IF och autism .....	14
2.4 Hundassisterad pedagogik .....	14
2.5 Motivation och lärande .....	15
<b>3. Tidigare forskning</b> .....	<b>16</b>
3.1 Hundassisterad pedagogik i tidigare forskning .....	16
3.2 Kommunikation och social interaktion för elever med IF och autism.....	18
3.3 Sammanfattning av artiklarnas resultat och implikationer utifrån tidigare forskning .....	19
<b>4. Teori</b> .....	<b>20</b>
4.1 Teoretiskt ramverk .....	20
4.2 Självbestämandeteorin .....	20
<b>5. Metod</b> .....	<b>23</b>
5.1. Val av metod .....	23
5.2. Urval.....	24
5.3 Presentation av respondenter.....	25
5.4 Genomförande.....	26
5.5 Bearbetning och analys .....	28
5.6 Forskningsetiska principer .....	29
5.7 Forskningsetiska övervägande .....	30
<b>6. Resultat</b> .....	<b>32</b>
6.1 Resultatredovisning.....	32
6.2 Resultatanalys .....	38
6.3 Slutsatser .....	41
<b>7. Diskussion</b> .....	<b>42</b>
7.1 Resultatdiskussion.....	42
7.2 Metoddiskussion .....	48
7.3 Implikationer .....	51



7.4 Framtida forskning .....	52
<b>Referenser .....</b>	<b>54</b>
Bilaga 1	
Bilaga 2	

# 1. Inledning

Nationell forskning kring främjande av kommunikation och social interaktion, för elever med intellektuell funktionsnedsättning (IF) och autism, genom hundassisterad pedagogik saknas vilket har väckt intresse för att i denna studie belysa området. Förhoppningen är att studien ska bidra med implikationer kring hur hundassisterad pedagogik kan läggas till en av flera strategier för att möjliggöra för elever med IF och autism att delta i samhället på jämlika villkor, fatta egna beslut, påverka sina liv och göra sina röster hörda. Förhoppningen finns därmed att studien ska kunna bidra till att nuvarande forskningsgap minskas något.

Skolan ska, utifrån styrdokument och konventioner, stödja alla elevers rätt till likvärdig utbildning, oavsett förutsättningar (SFS 2010:800; Socialdepartementet, 2008; Unesco, 2006). Läroplan för den anpassade skolan (Läroplan för Gymnasiesärskolan [GySär13], 2013; Läroplan för anpassad grundskola [Lgra22], 2022) anger att alla elever ska ges förutsättningar att fullt ut utveckla hela sin förmåga. Att främja motivation ger elever möjlighet till ökat lärande (Ryan & Deci, 2020; Skaalvik & Skaalvik, 2016; Wery & Thomson, 2013). Elever med IF och autism ska ges full möjlighet till delaktighet, göra sina röster hörda och skolan behöver då tillgodose alla elevers rätt till likvärdig utbildning och ge det stöd som eleverna är i behov av, utifrån Salamancadeklarationen (Unesco, 2006), FN:s barnkonvention (Unicef, 2018), FN:s konvention om mänskliga rättigheter (Socialdepartementet, 2008) samt Skollagen (2010:800). För att personer med funktionsnedsättning reellt ska kunna delta på samhällets olika arenor är det av vikt att skolan bidrar till att göra det möjligt, enligt Göransson m.fl. (2021). För elever med IF och autism kan funktionsnedsättningen medföra en komplex situation och elevgruppens förmåga till kommunikation och social interaktion en svårighet (American Psychiatric Association, 2013; Wester Oxelgren, 2019) varav skolan behöver ge stöd som främjar utveckling inom dessa områden.

Som ett led i att möta alla elevers rätt till stöd är det sedan juli 2022 lag (SFS 2022:1315) att det i skolans elevhälsoteam ska ingå specialpedagog eller speciallärare. Specialläraren med specialisering mot IF kan bidra med sin

kompetens om elever med IF, samt med förmågan att utveckla verksamhetens lärmiljö (SFS 2017:1111). Vidare är det styrkt i 1 kap §5 av Skollagen (SFS 2010:800) att lärare ska vila sin yrkesutövning på forskning och beprövad erfarenhet.

För att speciallärare ska vara rustade att möta elever i behov av stöd och utveckla sin kompetens inom vald specialisering ska ett självständigt arbete skrivas inom ramen för speciallärarexamen (SFS 2017:1111). Genom att skriva det självständiga arbetet kan speciallärare bidra med kunskap som utvecklar skolors och lärares arbete (Eriksson Barajas m.fl., 2013). Då vi som blivande speciallärare, med vald specialisering mot IF, genom vårt självständiga arbete visar fördjupad kunskap om elever med IF är vår förhoppning att vi därmed kan bidra med kunskap som kommer att utveckla arbetet inom anpassad skola. För elever med IF och autism innebär de kombinerade symtomen en komplex situation för individen (Wester Oxelgren, 2019) där IF medför begränsningar i kognitiv förmåga, vilket påverkar individens sätt att förstå, tänka, lära sig och kommunicera (American Association on Intellectual Developmental Disabilities, 2010) och vid autism tillkommer svårigheter inom socialt samspel och social kommunikation samt begränsade och repetitiva mönster i intressen eller beteenden (Autism Sverige, 2024), varav skolans anpassningar behöver möta dessa komplexa behov.

Hundassisterad pedagogik har ökat inom skolväsendet då interaktion med djur har en dokumenterat positiv påverkan på människors välbefinnande (Brelsford m.fl., 2017; Fung, 2017; Gee m.fl., 2017; Griffioen m.fl., 2020; Stevensson m.fl., 2015; Meints m.fl., 2022; Ben- Itzhak & Zachor, 2021; Meixner & Kotrschal, 2022; O'Haire, 2010), dock är forskning kring elever med IF och autism inom anpassad skola begränsad (Göransson m.fl., 2021). Internationell forskning gällande elevgruppen och hundassisterad pedagogik är begränsad och nationell forskning gällande elevgruppen och hundassisterad pedagogik inom anpassad skola saknas.

Inriktning i studien har valts utifrån att elever med IF och autism, har rätt till likvärdig utbildning och en undervisning som stärker elevgruppens förmåga till kommunikation och social interaktion. Dessa rättigheter finns det starkt stöd för i lagar och förordningar (SFS 2010:800; Socialdepartementet, 2008; Unesco, 2006).

Elevgruppen ska ges möjlighet att ingå i sociala relationer, ges inflytande, fatta egna beslut och förutsättningar att göra sina röster hörda i samhället (GySär13, 2013; Lgra22, 2022) och då behöver studier genomföras i anpassad skola likväl som i skolväsendet i stort. Nilholm (2021) menar att praxisnära forskning är av vikt, därav kommer i denna studie de pedagoger som arbetar med elever med IF och autism och hundassisterad pedagogik ges möjlighet att beskriva detta arbete med fokus på främjandet av kommunikation och social interaktion. Problemområden knutna till den praxisnära forskningen kan, enligt Nilholm (2021), bidra med kunskap till fältet och då nationell forskning kring valt problemområde för närvarande saknas kan förhoppningsvis studien tillföra insikter vilka kan överbrygga befintligt kunskapsgap.

## 1.1 Syfte

Studiens syfte är att belysa pedagogers beskrivningar av hundassisterad pedagogik, för att därigenom bidra med kunskap om främjandet av kommunikation och social interaktion för elever med IF och autism genom hundassisterad pedagogik.

## 1.2 Frågeställningar

Vad är nyttan med hundassisterad pedagogik för elever med IF och autism för att främja kommunikation och social interaktion, enligt de intervjuade pedagogerna?

Hur beskriver de intervjuade pedagogerna att hundassisterad pedagogik används för elever med IF och autism för att främja kommunikation och social interaktion?

## 2. Bakgrund

I kapitlet beskrivs centrala begrepp som är relevanta för studien såsom intellektuell funktionsnedsättning, autism, elever med IF och autism, hundassisterad pedagogik samt motivation och lärande.

### 2.1 Intellektuell funktionsnedsättning

Intellektuell funktionsnedsättning, som förkortas IF, är en funktionsnedsättning som innebär begränsningar i en persons kognitiva förmåga, vilket påverkar personens sätt att lära sig, tänka, förstå och kommunicera (American Association on Intellectual Developmental Disabilities, 2010). Individer med IF utgör en mycket heterogen grupp med stor variation i intellektuell förmåga med varierande behov av stöd, omsorg och utmaningar (Arvidsson, 2016; Skolverket, 2023; Östlund, 2019).

Internationellt sett finns det enligt klassifikationen DSM-5 (American Psychiatric Association, 2013) tre huvudsakliga kriterier som alla ska vara uppfyllda för att få diagnosen intellektuell funktionsnedsättning. Nedsatt intellektuell funktion (IQ under 70), vilket innebär brister i intellektuella funktioner, däribland abstrakt tänkande, omdöme, studieförmåga, problemlösning, slutledningsförmåga, planering samt förmåga att lära av erfarenheter. Begränsningar i adaptiv funktionsförmåga, vilket medför att individen inte når upp till den förväntade nivån av socialt ansvarstagande och personligt oberoende. Svårigheterna i intellekt och adaptivitet visar sig under utvecklingsperioden (American Association on Intellectual Developmental Disabilities, 2010).

### 2.2 Autism

Autism förekommer på alla nivåer av intellektuell funktion och språklig förmåga och det finns stora skillnader mellan olika personer med autism, skillnader avseende personliga egenskaper, dels skillnader avseende hur autismen yttrar sig. Därav brukar autism beskrivas som ett spektrum med många olika nyanser. (Autism

Sverige, 2024). De gemensamma kriterierna för autism finns i två huvudgrupper och i diagnosmanualen enligt internationella klassifikationen DSM-5 (American Psychiatric Association, 2013) beskrivs de som begränsade repetitiva mönster i aktiviteter, beteende eller intressen samt som bristande förmåga till social interaktion och social kommunikation (Autism Sverige, 2024).

## **2.3 Elever med IF och autism**

Elever med IF kan även ha olika samexisterande diagnoser, vilket betyder att de kan ha ytterligare medicinska och/eller neuropsykiatriska svårigheter utöver IF. Det är vanligt vid IF att samtidigt ha autism (Autism Sverige, 2024; Wester Oxelgren, 2019). Elevgruppen som föreliggande studie riktas mot, är de elever som förutom IF även uppvisar symtom som motsvarar diagnoskriterierna för autism. För elever med IF i kombination med autism kan funktionsnedsättningen medföra en komplex situation för individen med svårigheter gällande kommunikation, social interaktion och repetitiva beteenden (American Psychiatric Association, 2013; Wester Oxelgren, 2019).

## **2.4 Hundassisterad pedagogik**

Hundassisterad pedagogik är en strukturerad och målinriktad pedagogisk insats inom utbildningsväsendet, som utförs av speciallärare, lärare eller annan utbildad personal inom den pedagogiska verksamheten. Insatsen beskrivs fokusera på lust och motivation för skolarbete för att på sikt bidra till att höja elevernas måluppfyllelse samt främja social kompetens och kognitiva färdigheter hos eleverna. Hundföraren måste vara utbildad och kompetent inom det område/grupp den arbetar samt vara utbildad i att läsa av hundens signaler och veta hur man ska träna och föra sin hund anpassat till målgruppen. Insatsen behöver även dokumenteras och utvärderas av hundföraren. Utöver detta ska hunden som används i insatserna vara utbildad och certifierad (Lidfors m.fl., 2021; Vedin, 2017).

## 2.5 Motivation och lärande

Motivationen hos eleverna är enligt Skaalvik och Skaalvik (2016) den viktigaste drivkraften i pedagogiska situationer och förutsättning för optimalt lärande och utveckling i skolan. Bristande motivation är ett allvarligt problem i skolan då motivationen enligt, Skaalvik och Skaalvik (2016) beskrivs ha stor betydelse för lärandet genom elevernas koncentration, uthållighet, insatser och lärstrategier. Elever som är motiverade påvisar mer engagemang och uthållighet när de arbetar med svårare uppgifter (Skaalvik & Skaalvik, 2016).

Generellt sätt kan motivation enligt Wery och Thomson (2013) förklaras som en individs drivkraft att delta i lärandeprocesser som påverkas av både inre och yttre motivation. Inre motivation uppstår när deltagande i aktivitet sker av egen nyfikenhet, eget intresse eller av ett eget behov av att lära mer. Elever med välutvecklad inre motivation är mer benägna att bibehålla inlärd kunskap samt vågar prova nya uppgifter även när de känns svåra. Den yttre motivationen, menar Wery & Thomson, 2013, handlar om belöningar eller beröm där elever utför uppgifter som ett medel till ett mål, inte som ett mål i sig. Kritik har under senare år riktats mot betoning av yttre motivation då den anses försvaga individens egen inneboende motivation (Wery & Thomson, 2013).

### 3. Tidigare forskning

I följande kapitel tas först, för studien, relevant internationell forskning gällande hundassisterad pedagogik för elever med IF och/eller autism upp. Därefter följer ett avsnitt om kommunikation och social interaktion för elever med IF och autism. Kapitlet avslutas med avsnitt med sammanfattning och implikationer.

#### 3.1 Hundassisterad pedagogik i tidigare forskning

För att få en överblick över kunskapsläget genomsöktes tre databaser, Supersök, ERIC och SwePub för att finna nationell och internationell forskning. Sökningen begränsades till att omfatta vetenskapliga sakkunniggranskade, peer-reviewed, artiklar utgivna sedan 2010 för att säkerställa forskning av aktuell, god kvalitet. Vid sökningen framkom en nationell kunskapslucka, då forskning om elever med IF och autism och hundassisterad pedagogik, relevant för studien, saknas.

När det gäller social interaktion och kommunikation och hundassisterad pedagogik för elever med IF och autism har det i studier framkommit att det kan fungera för att öka barns motivation till deltagande i skolaktiviteter, stärka deras sociala interaktioner och bidra till ett ökat välbefinnande samt större lärande (Brelsford m.fl., 2017; Fung, 2017; Griffioen m.fl., 2020; Stevansson m.fl., 2015; Meints m.fl., 2022; Ben-Itzhak & Zachor, 2021; Meixner & Kotrschal, 2022). Författarna lyfter samtidigt behovet av fortsatt forskning bland annat för att finna de bakomliggande faktorerna till det positiva utfallet, skillnader i utfall för olika elevgrupper samt för att kvantifiera den stora mängden olika faktorer som finns bland forskningsfynden.

I sin översiktsstudie, med elever med autism och elever i behov av stöd, lyfter Fung (2017) att utöver läsutvecklingen, såsom läsflyt och att läsa högt, verkar läsning för hundar ha positiva fördelar för sociala, beteendemässiga och emotionella processer där eleverna utvecklar en känsla av att vara accepterade, vilket Fung (2017) menar främjar en positiv inlärningsmiljö. Detta bekräftas även av Meints m.fl. (2022) och Brelsford m.fl. (2017). I Meints m.fl. (2022) studie, som var en randomiserad kontrollstudie med 149 deltagande elever med bl a IF och autism, där kortisolhalt mättes, framkom avgörande fynd för implementering av hundassisterade



interventioner då eleverna lyckades med skoluppgifter, blev lugnare och känslan av lugn bestod och var kvarstående en längre tid, även utanför själva hundlektionen.

Gällande den sociala interaktionen anger Stevenson m.fl. (2015) att för de tre deltagarna, med autism, ingående i studien ökade den sociala interaktionen och engagemanget med hunden och läraren under sessionerna. Detta menar Stevenson m.fl. (2015) tyder på att hundar i skolan skulle kunna fungera som ett motiverande verktyg för barns deltagande i sociala interaktioner i skolan, främst när hunden var närvarande, men Stevenson m.fl. (2015) studie fastslog, såsom i Meints m.fl. (2022) studie även en kvarstående effekt, om än inte så starkt uttalad hos Stevenson m.fl. (2015).

Brelsford m.fl. (2017), Fung (2017), Meints m.fl. (2022) kom i studier fram till att hundassisterade interventioner var en gynnsam faktor för att minska stress, öka lugn och välbefinnande för elever med behov av särskilt stöd, däribland elever med IF och autism, i skolsammanhang. Meints m.fl. (2022) uppger att interventioner i grupp hade allra störst positiv effekt, vilket de ansåg värt att notera och lyfte hunden som social katalysator för elever med sociala, känslomässiga och beteendemässiga svårigheter.

Gee m.fl. (2017) skriver i sin studie att aktiviteter med djur kan främja socialt engagemang i större sociala sammanhang såsom skolklasser, för elever i behov av stöd. Författarna menar att djurens närvaro kan uppmuntra till social interaktion mellan klasskamrater och förstärker elevens engagemang, motivation och lärande. I samma anda som Gee m.fl. (2017) fann även Ben-Itzchak och Zachor (2021) att utifrån resultaten i studien med 73 deltagare kan hundassisterade interventioner vara en lovande väg för att främja kommunikation och sociala färdigheter för elever med autism.

Meixner och Kotrschal (2022) kom i sin systematiska översikt, med 18 ingående studier, där en del elever i de ingående studierna hade IF och/eller IF med samtidig autism, fram till att resultatet visade på en övergripande positiv effekt av djurassisterade interventioner med hundar inom specialpedagogiska sammanhang. Eleverna uppvisade förbättringar gällande emotionell reglering, motivation, social

interaktion och koncentration. Genom positiva kontakter med hund påvisades att hormonet oxytocin aktiveras, stresshormonet kortisol dämpas varvid empatiska och sociala förmågor främjas (Meixner & Kotrschal, 2022).

Som kontrast till Meixner och Kotrschals (2022) översikt ställs resultatet i studien av Dimolareva och Dunn (2020) som uppger små positiva effekter gällande social interaktion och kommunikation för barn med autism, och ingen minskning när det kom till autismsymptom. Utöver detta visade metaanalysen (Dimolareva & Dunn, 2020) att andra typer av aktiva interventioner kan ge jämförbara positiva resultat som de djurassisterade interventionerna.

### **3.2 Kommunikation och social interaktion för elever med IF och autism**

I Klefbeck (2021) forskningsöversikt med 17 ingående studier analyserades utbildningsstrategier för att utveckla kommunikativa färdigheter hos barn med IF och autism. Strategi som identifierades som avgörande för elevernas utveckling av kommunikationsförmåga var lärarnas lyhördhet och medvetenhet, snarare än vilket tillvägagångssätt som valdes.

När det gäller social interaktion och kommunikation för elever med IF och autism lyfter Klefbeck (2021) att svårigheter förekom att överföra nyvunna kommunikativa färdigheter till andra sammanhang än de som färdigheterna hade förvärvats i.

Vidare lyfter Klefbeck (2021) att strukturerade och väldefinierade interventioner kan vara gynnsamma för elevernas kommunikationsförmåga. Även Meints m.fl (2021) beskriver att strukturerade och väldefinierade interventioner är gynnsamma för eleverna, då resultatet i deras studie visar att stressnivåer sänks och elevernas möjlighet till kommunikation, social interaktion och lärande ökar.

### **3.3 Sammanfattning av artiklarnas resultat och implikationer utifrån tidigare forskning**

Sammanfattningsvis indikerar resultaten i artiklarna om hundassisterad pedagogik (Brelsford m.fl., 2017; Fung, 2017; Griffioen m.fl., 2020; Stevansson m.fl., 2015; Meints m.fl., 2022; Ben-Itzhak & Zachor, 2021; Meixner & Kotschal, 2022) att hundassisterade interventioner kan vara ett effektivt verktyg, bland andra, för att förbättra kommunikation och sociala färdigheter hos elever i behov av särskilt stöd, inkluderat elever med IF och autism. Dock är det en begränsad mängd forskning som finns att tillgå inom fältet. Vidare lyfter samtliga artiklar vikten av att fortsatt forskning görs, att studier tas fram för att bekräfta och fördjupa förståelsen av dessa positiva effekter samt för att identifiera de exakta mekanismerna bakom förbättringarna.

Heltäckande svar kring främjande av kommunikation och social interaktion för elever med IF och autism genom hundassisterad pedagogik har de framsökta och lästa artiklarna inte kunnat ge. Sammanfattat har dock artiklarna visat att hundassisterade interventioner ger positiva effekter för elever i behov av stöd, inberäknat elever med IF och autism, gällande minskade nivåer av stress i skolan, ökad motivation och utvecklade sociala färdigheter. Klefbeck (2021) lyfter att strukturerade och väldefinierade interventioner kan vara gynnsamma, medan lärarens lyhördhet och medvetenheten var avgörande, för utvecklingen av elevernas kommunikationsförmåga. Insamling av empiriska data, från pedagoger med erfarenhet av arbete med hundassisterad pedagogik för elever med IF och autism, till studien kommer förhoppningsvis bidra med kunskap till fältet och ge nya insikter kring främjande av kommunikation och social interaktion för elever med IF och autism genom hundassisterad pedagogik.

## 4. Teori

I följande kapitel presenteras först teorins relevans för studien innan själva teorin förklaras.

### 4.1 Teoretiskt ramverk

Som teoretiskt ramverk används i studien självbestämmandeteorin, SDT (Self-determination theory) (Ryan & Deci, 2000a) vilken är en teori med sin grund i motivationspsykologi. Ryan och Deci (2020) anger självbestämmandeteorin som ett brett ramverk för att förstå faktorer som gynnar inre motivation. Inre motivation är grunden till lärande (Skaalvik & Skaalvik, 2016; Wery & Thomson, 2013). Skolan ska tillgodose alla elevers rätt till likvärdig utbildning, oavsett förutsättningar (SFS 2010:800). Elever med IF och autism har svårigheter inom kommunikation och social interaktion (American Psychiatric Association, 2013), varvid skolan ska utforma insatser som främjar elevernas utveckling inom dessa områden (GySär13; Lgra22; SFS 2010:800).

För att möta studiens syfte, som är att belysa pedagogers beskrivningar av hundassisterad pedagogik, för att därigenom bidra med kunskap om främjandet av kommunikation och social interaktion för elever med IF och autism genom hundassisterad pedagogik, används teorins komponenter som verktyg för att förstå faktorer som främjar kommunikation och social interaktion för elever med IF och autism.

Studiens insamlade datamaterial kommer i analysen sorteras, kodas och tematiseras mot komponenterna i SDT för att konkretisera och synliggöra resultatet. Genom att använda teorin i analysfasen kan förståelsen för resultatet öka och nyanseras (Braun & Clarke, 2006; Bryman, 2018).

### 4.2 Självbestämmandeteorin

Teorin utvecklades av Ryan och Deci (2000a) och är i den moderna forskningen främst använd som en teori gällande människans motivation. Enligt självbestämmandeteorin kan motivation delas upp i tre olika typer; inre motivation,

yttre motivation samt amotivation. Den yttre motivationen är att individen styrs av yttre betingelser såsom belöning eller att undvika bestraffning. Amotivation är när individen inte upplever motivation (Ryan & Deci, 2000b). Dessa två typer av motivation kommer föreliggande studie inte närmare gå in på, då Ryan och Deci (2020) beskriver den inre motivation som den främsta faktorn för elevers lärande. Det är människans inneboende vilja att utvecklas och lära, förklarar som den inre motivationen (Ryan & Deci, 2000a; Ryan & Deci, 2020). Även Skaalvik och Skaalvik (2016) anger den inre motivationen som en direkt avgörande faktor för elevens lärande.

Inom självbestämmandeteorin strävar man efter att försöka förstå vilka förmågor och benägenheter som gör att en människa kan självreglera sitt beteende genom medvetna val (Ryan & Deci, 2000a; Ryan & Deci, 2000b). Ryan och Deci (2000a) menar att det är naturligt för en människa att vara engagerad, nyfiken och aktiv, samt att människan har en drivkraft att vilja utforska och lära sig nya saker. När sociala miljöer och sammanhang fungerar optimalt kan personlig utveckling ske som i sin tur resulterar i inre motivation. Den inre motivationen är inte given eller självklar, utan negativa reaktioner vid sociala miljöer och sammanhang kan göra en individ passiv och omotiverad. Ryan och Deci (2000a) och Ryan och Deci (2000b) hävdar att en stor del av självbestämmandeteorin fokuserar främst på sociala miljöer och sammanhang och hur dessa kan stödja grundläggande mänskliga behov. Förhållanden som styr självständighet och frivillighet är i synnerhet av intresse eftersom individen då kan känna ett personligt välbefinnande.

Utgångspunkten i SDT (Ryan & Deci, 2000a; Ryan & Deci, 2020) är vikten av den inre motivationen med de tre centrala begreppen benämnda som *autonomi*, *kompetens* och *samhörighet*.

*Autonomi* handlar om en känsla av initiativ och ägandeskap i ens handlingar och har stor betydelse för individens välbefinnande och prestation. Autonomi uppstår när individen känner sig självständig och upplever sig ha möjlighet att påverka sitt eget liv, det vill säga agerar utifrån eget intresse och värderingar. Individer vill själva bestämma över sina handlingar och har en inneboende drivkraft att uppleva sig ha kontroll.

*Kompetens* kan förstås utifrån en individs upplevda känsla av att vara effektiv i de sociala interaktionerna med omgivningen samt möjligheten att utöva och uttrycka sin förmåga. Kompetens handlar om en känsla av självförtroende och effektivitet i ens agerande i en aktivitet.

*Samhörighet* syftar till behovet att känna social sammankoppling till andra samt en känsla av delaktighet i nära relationer där tillhörighet och inkludering är en ömsesidig erfarenhet. Känslan av att tillhöra grundas på individens inneboende vilja att ingå i en gemenskap och trygg miljö och vara accepterad för den man är.

De tre behoven autonomi, kompetens och samhörighet är beroende av varandra och när något av dem undergrävs, påverkas individens motivation och välbefinnande negativt (Ryan & Deci, 2000a; Ryan & Deci, 2000b; Ryan & Deci, 2020).

## 5. Metod

I följande kapitel beskrivs de metodval som gjorts för att samla in empirin till studien. Här beskrivs studiens urval, hur studien har genomförts, bearbetats och hur empirin därefter har analyserats. Kapitlet avslutas med de forskningsetiska överväganden som tagits hänsyn till i studien.

### 5.1. Val av metod

Syftet med studien är att belysa pedagogers beskrivningar av hundassisterad pedagogik, för att därigenom bidra med kunskap om främjandet av kommunikation och social interaktion för elever med IF och autism genom hundassisterad pedagogik. Till följd av syfte och frågeställningar valdes en kvalitativ ansats, där tolkning används som primär metod för att förstå det upplevda (Bryman, 2018; Kvale & Brinkmann, 2014). Författarna valde att genomföra sju stycken semistrukturerade intervjuer, för att få pedagogernas beskrivningar av hundassisterad pedagogik och elever med IF och autism kopplat till kommunikation och social interaktion. Respondenterna var samtliga pedagoger med erfarenhet av arbete med elever med IF och autism. Dessa elever hade tagit del av insatser med hundassisterad pedagogik. Utöver de sju intervjuerna som utgör underlaget i studien genomfördes även en pilotintervju. Denna pilotintervju genomfördes för att säkerställa intervjuguidens (bilaga 1) funktionalitet, vilket Bryman (2018) och Repstad (2007) anger som syfte med pilotintervju. Respondenten var en person verksam inom grundskolan som undervisat elever med autism samt elever med ADHD, genom hundassisterad pedagogik.

Enligt Bryman (2018), Kvale och Brinkmann (2014) och Repstad (2007) är semistrukturerade intervjuer en flexibel intervjumetod som används för att få syn på intervjupersonernas ståndpunkter kring det som är studiens syfte, i detta fall hur respondenterna beskrev främjandet av kommunikation och social interaktion för elever med If och autism genom hundassisterad pedagogik. Semistrukturerade intervjuer innebär att intervjuaren har förberett en intervjuguide, men där intervjuaren kan anpassa intervjun och knyta an till det som respondenten sagt. Fördelen med att använda öppna frågor är enligt Bryman (2018) och Kvale och

Brinkmann (2014) att respondenterna kan svara beskrivande och det öppnar upp för svar som intervjuaren inte tänkt sig.

Genom att använda en intervjuguide gavs utrymme för flexibilitet kring hur frågorna ställdes och följdfrågor kunde ställas för att få en utveckling av svaren vilket enligt Bryman (2018) och Kvale och Brinkmann (2014) är av vikt. Ledande frågor bör undvikas då de omedvetet kan vikta fördelar eller nackdelar för studiens resultat och av samma orsak är intervjuarens neutralt uttryckta ståndpunkter betydelsefullt (Kvale & Brinkmann, 2014). Intervjuguiden var medvetet utformad med inledande bakgrundsfrågor gällande respondenternas utbildning och generellt syfte med införande av hundassisterad pedagogik varpå frågor riktade mot studiens syfte följde i den senare delen av intervjuguiden. Detta gjordes för att få till en inledande fas i samtalet då intervjuaren ges möjlighet att skapa god kontakt, visa intresse, förståelse och respekt för det som respondenten uppmanas att berätta (Kvale & Brinkmann, 2014). Samtliga intervjuer spelades in för att senare kunna transkriberas, detta gav en större möjlighet för intervjuaren att vara fullt närvarande vid intervjutillfället, vilket Bryman (2018) och Kvale och Brinkmann (2014) styrker.

Ytterligare del i generering av data tänktes initialt vara skriftliga fältanteckningar (Bryman, 2018) där respondenterna förväntades besvara givna frågor/punkter, detta i syfte att synliggöra främjandet av elevernas kommunikation och social interaktion genom hundassisterad pedagogik över tid. Denna del togs bort efter pilotintervjun, då tillräckliga svar genom beskrivningar gällande främjande av kommunikation och social interaktion ansågs inhämtade genom frågorna i intervjuguiden.

## **5.2. Urval**

Urvalet av respondenter var målstyrt utifrån studiens syfte, att belysa pedagogers beskrivningar, och de fem första respondenterna kontaktades via personligt meddelande i specialpedagogiska grupper på sociala medier. Grupperna har inriktning hundassisterad pedagogik inom skola/anpassad skola. Samtliga kontaktade personer valde att delta i studien. Bryman (2018) skriver att ett målstyrt urval innebär att man väljer personer som är insatta och har erfarenhet av det som



studien vill undersöka. Då studiens syfte är att belysa pedagogers beskrivningar av hundassisterad pedagogik för elever med IF och autism för att främja kommunikation och social interaktion är det relevant att respondenterna har erfarenhet av arbete med detta. Urvalet till studien innebar även en möjlighet att använda snöbollsurval (Bryman, 2018) och användande av nyckelpersoner (Repstad, 2007). Bryman (2018) anger att snöbollsurval som urvalsmetod innebär att forskaren etablerar kontakt med en respondent som i sin tur genererar ytterligare kontakter. Även Repstad (2007) uttalar sig om snöbollsurvalet, då han uppmärksammar en fördel med att använda nyckelpersoner istället för snöbollsurval, då snöbollsurvalet tenderar att ge effekten av för stor ensidighet i inställning till det undersökta. Nyckelpersonen ser Repstad (2007) som mer objektiv och den som kan bidra med en mer nyanserad bild av det undersökta. De två sista respondenterna i studien genererades via nyckelpersoner, då författarna önskade få kontakt med pedagoger som arbetade med elever som hade hundassisterad pedagogik som insats. Avgränsningen var att dessa pedagoger själva inte skulle vara en aktiv del med hund i insatsen, utifrån Repstads (2007) resonemang om nyckelpersonen som mer objektiv och den som ska kunna ge en mer nyanserad bild av det undersökta.

Då urvalet av respondenter som har erfarenhet av kombinationen; elever med IF och autism och hundassisterad pedagogik i anpassad skola är begränsad kan urvalet även liknas med vad Bryman (2018) kallar ett bekvämlighetsurval, ett urval som används då tillgängligheten till vissa personer är begränsad och då syftet med ett bekvämlighetsurval enligt Bryman (2018) även är att välja ut respondenter som på ett strategiskt sätt är relevanta för studiens syfte.

### **5.3 Presentation av respondenter**

För att garantera respondenternas anonymitet kommer de inte att presenteras ingående med antal år inom yrket, exakt utbildningsbakgrund och vad de är verksamma som. Detta är utifrån att antalet pedagoger med erfarenhet av hundassisterad pedagogik för elever med IF och autism nationellt är få, vilket skulle kunna medföra att specifik information skulle kunna röja respondenternas identitet

och anonymitetskravet skulle därmed inte beaktas. För att ändå säkerställa studiens reliabilitet, alltså studiens trovärdighet vilket enligt Bryman (2018) innebär att datainsamling sker noggrant och redovisas transparent, har en medveten och noggrann avvägning gjorts för att möta de båda intressena. Samtliga respondenter presenteras mycket kortfattat och deras svar kommer i resultatdelen att redovisas tematiskt, inte per person, utifrån ovanstående resonemang om konfidentialitetskravet. Samtliga har blivit intervjuade utifrån sina erfarenheter av arbete med elever med IF och autism och hundassisterad pedagogik. Några av respondenterna har erfarenheter av detta arbete från anpassad skola och några har erfarenheter av detta arbete med elever som går individintegrerade på grundskolan.

- Respondent 1 (R1) arbetar med hund och elever inom både grundskola och anpassad skola.
- Respondent 2 (R2) arbetar med hund och elever inom anpassad skola.
- Respondent 3 (R3) arbetar med hund och elever inom grundskolan.
- Respondent 4 (R4) arbetar både på grundskolan och anpassad skola, arbetar inte själv med hund, men träffar eleverna inom anpassad skola som arbetar med hund.
- Respondent 5 (R5) arbetar med hund och elever inom både grundskola och anpassad skola.
- Respondent 6 (R6) arbetar med hund och elever inom anpassad skola.
- Respondent 7 (R7) arbetar inte själv med hund, men arbetar med elever inom anpassad skola som har lektioner med hund.

## 5.4 Genomförande

Det har genomförts sju stycken enskilda intervjuer i ostörd miljö, vilka respondenterna gav sitt samtycke till genom att skriva under och återsända det i förväg utskickade missivbrevet (bilaga 2). Samtliga intervjuer genomfördes av den ena av författarna, då denna har erfarenhet och kunskap om hundassisterad

pedagogik, vilket ansågs vara en fördel, utifrån att Kvale och Brinkmann (2014) menar att forskare bör känna till ämnet som studien behandlar. Från början var det tänkt att intervjuerna skulle ske i form av direkta intervjuer, men för att spara tid, minimera risker vid dåligt vinterväglag samt vid ett tillfälle när respondentens barn insjuknat genomfördes endast en av de sju intervjuerna som direkt intervju, de andra sex genomfördes digitalt via zoom-länk. Digitala intervjuer erbjuder fullgoda möjligheter till förtroendefulla samtal (Bryman, 2018). Ett av de problem som kvalitativa forskare ställs inför är, enligt Bryman (2018) svårigheten att från början avgöra hur många respondenter som ska intervjuas för att teoretisk mättnad ska uppnås, vilket även Repstad (2007) uttrycker. Kvale & Brinkmann (2014) anser även att studiens tidsplan styr antalet intervjuer och anser vidare att färre men längre intervjuer kan ge en djupare tolkning än flera korta intervjuer, ett resonemang som återfinns hos Repstad (2007) då han uppger att det ofta är praktiska skäl som avgör antalet intervjuer, mer än rent teoretiska.

Likaså anger Repstad (2007) att något standardsvar för hur många intervjuer som krävs inte går att uppge, då det är beroende av intervjupersonernas inbördes möjliga spridning gällande svar. Ju större inbördes homogenitet, desto fler intervjuer krävs (Repstad, 2007). I fallet med denna studie var antalet tillgängliga respondenter med erfarenhet av, och möjlighet att besvara frågor kring studiens syfte, det som avgjorde antalet intervjuer. Studiens ansats är inte att få fram ett storskaligt resultat. Generalisering (Bryman, 2018; Denscombe, 2018; Kvale & Brinkmann, 2014) kommer därmed inte att kunna göras gällande.

Respondenterna fick tillgång till intervjuguiden innan intervjun, detta då Bryman (2018) menar att det underlättar för respondenterna att ge genomtänkta svar samt att svarstiden förkortas. Nackdelen kan vara att spontaniteten i svaren kan gå förlorad (Bryman, 2018).

Intervjuerna spelades in i sin helhet då Bryman (2018) menar att detta tillvägagångssätt är av vikt för den detaljerade analys som ofta krävs vid kvalitativa undersökningar, för att intervjuaren ska kunna vara närvarande i stunden samt för att respondenternas svar ska kunna fångas med egna ord. Intervjuerna har i efterhand transkriberats. Bryman (2018) påtalar vikten av att transkriberingen bör

vara ordagrann och av god kvalitet, då det annars finns risk att innebörden av vad respondenterna sagt blir något annat, vilket skulle kunna leda till ett förändrat resultat eller analys. Den av studiens författare som inte genomförde intervjuerna ansvarade i stället för den analytiska granskningen av transkriberingarna. Detta gjordes i syfte att undvika bias (Kvale och Brinkmann, 2014). Intervjuerna har därefter tolkats och satts i kontext, med vilja att förstå andra människor, vad de vill säga och deras villkor (Bryman, 2018; Kvale & Brinkmann, 2014). En tematisk analys (Braun & Clarke, 2006; Bryman, 2018) genomfördes och teorin, SDT har använts för att analysera de tema som framkom i intervjuerna.

## 5.5 Bearbetning och analys

Efter insamling av materialet, bestående av de sju intervjuerna, gjordes ordagrann transkribering. Därefter påbörjades en tematisk analys, som har tagit inspiration från Braun och Clarke (2006) och Bryman (2018). Tematisk analys är ett sätt att med hjälp av kodning, identifiera, analysera och tematisera data i insamlat material (Braun & Clarke, 2006; Bryman, 2018). Vid tematisk analys är noggrannhet, att känna materialet, samt att tillvägagångssättet beskrivs utförligt för att garantera studiens tillförlitlighet av vikt (Braun & Clarke, 2006; Bryman, 2018). Transkriberingarna lästes noggrant igenom flertalet gånger, först av den ena författaren med huvudansvar för den analytiska granskningen och därefter av båda författarna. Under genomläsningen antecknades återkommande ord, meningar och innebörder kopplade till studiens syfte och frågeställningar och i nästa steg identifierades utifrån anteckningarna 17 stycken koder. Kodning innebär att författarna identifierar återkommande relevanta ord, meningar och innebörder i transkriberingarna (Braun & Clarke, 2006; Bryman, 2018). Dessa koder samlades därefter i sju potentiella teman som kunde passa i ett kommande resultat. Författarna gick igenom studiens syfte och frågeställningar för att säkerställa att framkomna teman skulle rendera i ett resultat.

Steg för steg gjordes den tematiska analysen enligt följande;

1 Lär känna materialet genom noggrann genomläsning

2 Generera initiala koder

3 Sök efter teman utifrån koderna

4 Granska teman utifrån koderna

5 Definiera och namnge teman

6 Säkerställ att teman relateras till studiens syfte, frågeställningar och tidigare forskning (Braun & Clarke, 2006; Bryman, 2018).

## 5.6 Forskningsetiska principer

I studien har den, i examensordningen för speciallärare (SFS 2017:1111) föreskrivna förmågan att "identifiera etiska aspekter på eget forsknings- och utvecklingsarbete" noga strävats att beaktas. Författarna har eftersträvat god forskningssed som baseras på grundläggande principer för integritet i forskning; tillförlitlighet, ärlighet, respekt och ansvarighet (ALLEA, 2018). Att följa dessa principer är, utöver att utföra kvalitativ god forskning, av största vikt i en studie (Bryman, 2018; Vetenskapsrådet, 2017).

Vetenskapsrådets (2017) fyra forskningsetiska principer har använts som utgångspunkt då etisk hänsyn gentemot respondenter och ansvar har tagits utifrån de fyra huvudkraven gällande information, samtycke, konfidentialitet samt nyttjande ska bli uppfyllda (Vetenskapsrådet, 2017).

Informationskravet innebär att forskaren ska informera berörda om undersökningens syfte, hur genomförandet kommer att gå till, att deltagandet är frivilligt och att man som respondent när som helst har rätt att avbryta sin

medverkan (Vetenskapsrådet, 2017). I det missivbrev (bilaga 2) som respondenterna tillhandahöll via mejl inför intervjutillfället redogjordes för syftet samt att medverkan var frivillig, anonym och att de närhelst har möjlighet att avbryta sin medverkan.

Samtyckeskravet innebär att studiens respondenter själva måste ge sitt samtycke till att delta efter att ha mottagit missivbrevet som motsvarar ovan nämnda informationskrav. Inför intervjutillfället fick respondenterna lämna sitt skriftliga samtycke till att medverka i studien, samt vid själva intervjutillfället tillfrågades de även om samtycke till att intervjun spelades in i syfte att kunna transkriberas vid senare tillfälle. Samtyckeskravet beaktades under hela studien och respondenterna har rätt att avbryta sin medverkan närhelst, utan några negativa konsekvenser för dem själva.

Konfidentialitetskravet innefattar de viktiga aspekterna offentlighet och sekretess. Det innebär att respondenternas personuppgifter ska förvaltas på ett sådant sätt att utomstående inte kan ta del av dem. Allt material i datainsamlingen har förvarats på säker plats och efter avslutat arbete kommer allt fysiskt material förstöras och alla digitala filer på datorn som är kopplade till studiens datainsamling kommer att raderas. Utöver konfidentialitetskravet har hänsyn tagits till anonymitetsdelen. Detta har uppfyllts i studien genom en avidentifiering av respondenter och fingerade namn används i texten, i syfte att säkerställa alla omnämndas anonymitet.

Nyttjandekravet innebär att insamlat material och information om medverkande endast får brukas för forskningsändamål och på inget sätt får nyttjas eller utlånas till kommersiellt bruk (Vetenskapsrådet, 2017). Allt rörande studien kommer endast att användas i forskningssyfte, vilket respondenterna blivit förvissade om.

## **5.7 Forskningsetiska övervägande**

I syfte att verifiera forskningens kvalitet används begrepp som reliabilitet och validitet. Validitet syftar till att forskaren ska kunna redovisa argument när det gäller urval, datainsamling och analys samt att resultaten är tydliga och väl förankrade i data. Reliabilitet handlar om att forskningen ska gå att upprepa, studien

ska vara så väl beskriven (Bryman, 2018; Denscombe, 2018). I föreliggande studie efterfrågades respondenternas beskrivningar av hundassisterad pedagogik med elever med IF och autism vilket gör att samma resultat inte kan förväntas återupprepas, då erfarenheter och kunskap lever under ständig förändring (Bryman, 2018; Denscombe, 2018). Dock har eftersträvats att göra en noggrann metodbeskrivning så att liknande studie ska gå att utföra, detta utifrån Brymans (2018) resonemang om reliabilitet.

Ett sätt att ytterligare stärka reliabiliteten är att som forskare ha en dialog med respondenterna om transparens (Bryman, 2018), vilket i föreliggande studie innebar erbjudande till respondenterna om att läsa transkriberingen. Inför intervjun tackade en av respondenterna ja till denna möjlighet, men antog senare inte erbjudandet och efterfrågade inte materialet.

För att stärka studiens validitet diskuterades syfte, frågeställningar samt intervjufrågor flertalet gånger författarna sinsemellan och i omgångar med handledaren och kom därefter att omarbetas för att säkerställa att de mötte studiens intentioner.

## 6. Resultat

I detta kapitel kommer inledningsvis studiens resultat att presenteras, där resultatet belyses med citat från samtliga respondenter. Därefter följer en analysdel där stöd, för att belysa resultatet, hämtas i den valda teorin, självbestämmandeteorin. Kapitlet avslutas med slutsatser där resultatet besvaras utifrån frågeställningarna.

### 6.1 Resultatredovisning

(I samtliga citat är hundarnas namn utbytta mot *Hunden* för att anonymisera)

I denna resultatredovisning presenteras resultatet i de 7 teman som framkom genom den tematiska analysen av datamaterialet. I den tematiska analysen identifierade författarna till föreliggande studie, 7 teman som faktorer som främjar kommunikation och social interaktion för elever med IF och autism genom hundassisterad pedagogik. De 7 temana är; kommunikation och hunden som kommunikationsverktyg, läsning, minskad stress, känslor, kvarstående effekt, motivation samt samarbete.

#### **Kommunikation och hunden som kommunikationsverktyg**

En stor del av intervjuerna handlade om hur hunden fick eleverna att stärka sin förmåga att kommunicera och hur hunden fungerade som ett kommunikationsverktyg. Respondenterna beskrev hur eleverna på olika sätt började att prata med och via hunden för att i samtliga fall öka sin kommunikation även med pedagoger och jämnåriga. För en elev blev hunden vägen in till ett samspel med omvärlden när eleven fick ett språk att tillgå vilket också ledde till frustration, affektutbrott och repetitiva huvuddunkningar minskade för att till slut upphöra. En respondent berättade om eleven som blev bättre på att uttrycka sina åsikter och ta mer initiativ genom arbetet med hunden, tex hur han ville ge hunden godis från en skål i stället från sin hand. Flera respondenter uppger liknande episoder där eleverna ser nyttan av att kunna göra sig förstådda för att kunna samspela med hunden och även träna den och därför öppnar upp för kommunikation



på ett sätt som de inte gjort tidigare. Att använda hundens kroppsspråk och signaler som verktyg för att träna kommunikation uppgav respondenterna som positivt för elevernas utveckling av kommunikationsförmågan.

De kunde för första gången få frågor, Hen Hunden och sen pekade eleven på klockan och ja, då, då förstod personalen att eleven frågade när hen skulle träffa hunden. Eleven hade aldrig tagit kontakt på något sätt så innan! (R4)

Det som också var väldigt roligt var att vi hamnar bredvid varandra i skolrestaurangen sen och då pratar han faktiskt med mig, vilket han inte gjort på två år innan. Så det var vår ice-breaker, att hunden kom in och han började liksom kommunicera genom hunden. (R3)

På frågor från intervjuaren om hundens roll i arbetet med eleverna, andra kommunikationsutvecklande verktyg och vilket resultat som setts resonerar respondenterna följande kring detta;

Jag kan ju inte säga att hunden var den avgörande faktorn eftersom vi inte provat iPad till gruppen inom anpassad skola, för den är så ny för oss att arbeta med. För de andra grupperna som vi har arbetat med mycket längre kan jag säga att det är så. Det jag sett är att hunden som en levande individ gör att det också blir så mycket mer levande lektion. Hunden kan ju göra tokiga saker som man kan skratta åt tillsammans eller hunden kanske behöver hjälp, I-paden brukar ju inte behöva så mycket hjälp till exempel. (R5)

”Jag tycker att det, det är bra med forskning kring detta, det ger bra effekter för lärande och det är en elevgrupp som behöver fler verktyg för att nå fram och ut i livet så ge dem resurser för det.” (R7)

## Läsning

Gällande läsning uttrycker nästan samtliga respondenterna explicit att elevernas läsning utvecklats genom den hundassisterade pedagogiken på ett sätt som den inte gjort genom annan undervisning eller genom att använda andra verktyg än hunden i undervisningen. Respondenter berättar om hur lästräningen kunde göras mer omfattande utan att upplevas tråkig, med hjälp av hunden. Det gick att träna samma sak många gånger och nöta fonem-grafem, para ihop ord med bilder som hunden hämtade och eleverna gjorde även kortare böcker där de tränade på att skriva ljudenlig stavning till bildberättelser om hunden. Respondenterna beskrev att elevernas motivation att lästräna ökade när de var tillsammans med hunden.

Först satt vi bara där en lång stund, han bara klappade hunden och log med hela ansiktet. Jag frågade om han ville läsa för henne och han tog emot boken och började läsa. Och så läser han 3, 4 ord och sen ler han igen och klappar hunden en lång stund igen och sedan läser han några ord igen. Han som aldrig läst ett enda ord under sina år i skolan. (R3)

När jag fick den här eleven så jobbar vi mycket med fonomixmaterialet för hen passar det inklusive teckenspråket då också, TAKK. Då jobbar vi med bokstäverna med hunden. Vi slår tärning och sen parar vi ihop bilder. Hunden slog tärningen och eleven hittade samma bokstav på ett kort och sedan ljudade vi ljuden med munnen. Sen gjorde vi likadant med enkelstaviga ord. Hunden hämtade en börs och eleven parade ihop ord och bild.” (R1)

### **Minskad stress**

Att hunden hjälper eleverna att uppleva ett lugn, ökat välbefinnande och en minskad stress framkommer i samtliga intervjuer. Det kan vara elever som har problematik med utåtagerande beteende då kraven i omgivningen är för stora som genom hunden får hjälp att återfå balansen, genom anpassade uppgifter med hunden som affektregulator. Vinster i minskad stress beskrivs vara ökad studiero, större koncentrationsförmåga och ökat lärande som hunden ger eleverna genom sin närhet. Respondenterna nämner oxytocinet som orsak till den minskade stressen, den ökade förmågan till kommunikation och det ökade lugn som eleverna upplever när de är med hunden. “Den gör att du blir lugn via oxytocinet och stressen kan minska när du träffar hunden.” (R4) “...och forskning visar att eleven kan få ett lugn via oxytocinet och stressen kan minska när eleverna får träffa hunden” (R7)

När hon är hos mig ser man att hela hennes kroppsspråk ändras och hon blir avslappnad. Hon blir lugn och det fungerar bättre. När vi har varit en liten stund så pratar hon med mig, både allt med och om, det som rör hunden och det som de gör. (R5)

## Känslor

Samtliga respondenterna anger att vid interaktion med hunden visar eleverna ett register av känslor som uttrycks i ökad empatisk förmåga, ett ökat självförtroende samt att hunden får eleverna att öppna upp och kommunicera och interagera socialt. Flertalet anger också att eleverna uttrycker glädje när hunden tränas i olika moment och vid samvaro med hunden. En respondent berättade om en elev som hade många låsningar och fixeringar kring klädbyten, vilket påverkade den personliga hygien, men tack vare elevens vilja att vara i samklang med hunden gick det att byta kläder. "Den empatiska förmågan hade ingen sett hos eleven i någon situation tidigare och eleven frågade om hunden mår bra nu när hen bytt kläder." (R2) Samtliga respondenter uppger att den hundassisterade pedagogiken sattes in som insats utifrån bedömning av skolans elevhälsoteam, EHT, grundat i elevernas behov och målsättningen om att stärka elevens kunskapsmässiga utveckling, förmåga till social interaktion samt att öka välmåendet.

Självförtroendet ökade när eleven kände att den kunde klara att göra uppgifter själv med hunden, på sätt, ja, så där, som den inte klarat i andra situationer, eleverna växer så med hunden. Eleven får känslan av; Jag kan styra hunden.  
(R1)

Det görs gemensamt av oss i EHT, elevhälsoteamet, som består av rektor, biträdande rektor, mig som specialpedagog och min kollega som är speciallärare, kurator, skolsköterska och vår skolpsykolog. Vi får indikationer från mentorer och undervisande lärare, det kan gälla att stärka kunskapsmässiga delar såväl som att stärka skolnärvaro eller hur en elev mår.  
(R4)

## Kvarstående effekt

Hunden kunde göra att eleverna bibehöll känslan av lugn och att kunna ta med sig motivationen att arbeta även utanför den direkta hundlektionen. Detta uppger samtliga respondenter i intervjuerna på olika sätt. En respondent berättar om vinsten med att eleven kan hålla kvar motivation till arbete även när det direkta stimuli (hunden) är försvunnet. Det har pedagogerna använt sig av för att skriva texter om hunden även efter lektionen med hunden. Flertalet respondenter uppger att eleverna

fick en samhörighet i gruppen som följde med in i klassrummet även efter passen med hunden, som inte gick att härleda till annat än till just hunden. “Ibland håller det resten av dagen och han har varit så glad. Och det är härligt att få den feedbacken”. (R6) “Ju mer de var med hundarna, desto lugnare var eleverna och sen fungerade de och det sa alltid lärarna”. (R1)

Om jag jämför med slöjd eller rast eller idrott som de också tycker är jätteroligt så är det inget de kan tänka sig att skriva om eller prata om när de inte är i tex slöjdsalen. Det fungerar bara i sin kontext, men hunden följer med utanför sin kontext och det är skillnaden tycker jag. (R7)

## Motivation

I intervjuerna beskrev respondenterna en ökad motivation hos eleverna genom arbetet med hunden. Den ökade motivationen visade sig genom att eleverna var villiga att träna på uppgifter flera gånger, vilket de inte var i andra situationer, de var också mer motiverade att samspela med andra och delta i aktiviteter och prata tillsammans med andra i grupp när hunden var med. Motivationen att själv lära sig utföra vissa saker tillsammans med hunden berättade flera respondenter om, vilket medförde att eleverna öppnade upp för interaktion med pedagogen för att få information om hur de skulle göra för att få hunden att utföra momentet (tex gömma godis som hunden sedan letade upp).

Man kan till exempel prata tillsammans om det man har gemensamt, som upplevs positivt, annars pratar de här eleverna inte när de inte har en motivation. Men nu helt plötsligt pratar de med en kompis som man inte pratat med innan, de pratar om vad de gjorde tillsammans med hunden. (R5)

Jag kan träna saker med dem som de inte vill annars. Det är ju mycket, mycket lästräning hos mig och hunden. Det är jobbigt, men de vill fortsätta vara och jobba med hunden, de är så motiverade och vill inte gå när klockan ringer liksom. (R6)

## Samarbete

Det respondenter beskriver är att eleverna kan samarbeta och göra saker i grupp när hunden är tillsammans med dem, något som de inte har haft förmåga till innan hunden började användas som pedagogiskt redskap i grupperna. Eleverna kan ta sig an utmaningar i grupp som de löser tillsammans med hunden, till exempel berättar en respondent om hur eleverna får hunden att gå runt ett träd, leta spår, hitta godisgömmor, eller hoppa över hinder. En annan respondent beskriver hur eleverna blir engagerade i gemensamt skrivande till bilder efter passen med hunden. Vid dessa skrivlektioner har de undervisande lärarna gett feedback att eleverna är mer kommunikativa och samarbetar som grupp. Ytterligare en respondent beskriver hur hunden fungerar som motivator och gemensamt intresse som får eleverna att samarbeta, öppna upp och komma utanför sin egen sfär, då många av eleverna med IF och autism är mer slutna och har svårigheter att interagera när de inte finner intresse i omgivningen, men hunden ger en samhörighet till gruppen och en känsla av att vara accepterad för den man är.

Det som man kan få till i en grupp när hunden är med, ja, som, som man aldrig lyckats med tidigare, det går för att hunden löser upp sociala knutar och låsningar som de här eleverna har i sina förmågor. (R2)

Och hundens inverkan blir ju också att de samarbetar kring nånting tillsammans, alltså. De flesta elever som jag har haft öppnar upp och samarbetar på ett annat sätt när hunden är med, de följer på ett annat sätt och blir engagerade, de blir motiverade och vill vara hunden till lags. (R5)

Det ger också en samhörighet i gruppen som inte finns hos dem enskilt naturligt annars, utifrån de funktionsnedsättningar de har. Hunden motiverar dem till kontakter som inte finns egentligen. Det är fantastiskt det som händer, det som utvecklas med hunden för de här barnen. (R7)

...det blir speciellt, man förstår att det betyder mycket, eller som en elev berättade; Jag känner mig inte dum i huvudet när jag är med hunden, det gör jag alltid annars i skolan, bara för att jag går i särskolan, men det bryr sig inte hunden om. Här mår jag bra och då går skolan lättare också och livet blir bättre så hunden är allt för mig. (R3)

## 6.2 Resultatanalys

Utifrån självbestämmande teorin, SDT, är människan beroende av den sociala miljön och dess sammanhang som kan stödja grundläggande mänskliga behov. (Ryan & Deci, 2000a; Ryan & Deci, 2000b). För att individen ska kunna utvecklas och lära behöver den inre motivationen tillfredsställas och det görs genom att de tre komponenterna *autonomi*, *kompetens* och *samhörighet* sammankopplas. I resultatanalysen kopplas de tre komponenterna till de sju teman som framkom i resultatet.

*Autonomi*; Respondenterna uppger att elever med problematik med utåtagerande beteende får en minskad stress, en större förmåga till självkontroll och kan kommunicera sina önskningar när eleven engagerades i uppgifter som gav eleven möjlighet att återfå balansen under arbetspassen med hunden. Utifrån en tolkning av Ryan och Deci (2000a; 2020) är detta utifrån att eleven upplever sig ha en större möjlighet att påverka situationen. Vid lektion med hunden uppger respondenterna att eleven upplever sig ha kontroll på situationen och återfår balansen, vilket utifrån tolkning av Ryan och Deci (2000a; 2020) medför en känsla av att kunna påverka sitt liv. Gällande att eleverna återfår balansen beskriver respondenterna vidare den kvarstående effekten av lugn och självreglering, vilket ger ett ökat välbefinnande som enligt Ryan och Deci (2000a; 2000b) ger en större möjlighet att påverka sitt liv. Enligt SDT (Ryan & Deci, 2000a; Ryan & Deci, 2000b) uppstår autonomi även när intresse finns och respondenterna i studien berättar att eleverna visade en ökad förmåga till koncentration och att studieron ökade när de arbetar med hund, som de fann intressant. Det visade sig också att eleverna fick ett ökat självförtroende när de kunde styra hunden och klara uppgifter på egen hand och detta tolkat enligt SDT (Ryan & Deci, 2000a) tyder på att individen känner sig självständig. Viljan att träna på uppgifter flera gånger, trots att uppgiften kunde vara utmanande, uppgavs av respondenterna. I resultatet framkom att eleverna blev bättre på att uttrycka sina åsikter och ta mer initiativ, vilket enligt Ryan och Deci (2000a; 2000b; 2020) tyder på en upplevd känsla av autonomi, en upplevd möjlighet att kunna påverka situationen.

*Kompetens*; Respondenterna uppger att eleverna blir stärkta av träningen med hunden och det visar sig genom att eleverna uttrycker glädje och ett ökat självförtroende i förhållande till kommunikation och social interaktion. Tolkat i enlighet med SDT (Ryan & Deci, 2000a; Ryan & Deci, 2000b; Ryan & Deci, 2020) tyder det på att individen känner en större kompetens. Även elevernas förmåga att läsa utvecklas genom den hundassisterade pedagogiken, enligt respondenterna. Enligt SDT (Ryan & Deci, 2000a; Ryan & Deci, 2000b) handlar kompetensen om en känsla av att kunna agera med självförtroende i aktivitet och utifrån respondenternas utsagor sågs en generell ökad förmåga till lärande hos eleverna både när hunden var närvarande och som en kvarstående effekt efter hundlektionen. Utöver den generella ökade lärandeförmågan sågs en ökad kommunikation och social interaktion med såväl pedagoger som klasskamrater, som tolkat enligt Ryan och Deci (2000a; 2000b) tyder på ett ökat självförtroende och känsla av att vara effektiv i sociala interaktioner med omgivningen. Denna känsla visade sig även när respondenterna berättade om elevernas ökade förmåga att utföra uppgifter som krävde kommunikation för att få information om hur specifika uppgifter skulle utföras med hunden. Att uttrycka sig och sin förmåga är en del av kompetensen enligt Ryan och Deci (2000a; 2000b) och respondenterna menar att eleverna blev stärkta i sin förmåga att uttrycka sina åsikter och kunde utföra olika moment med hunden tack vare en ökad tillgång till ett språk. Elevernas samspel med omvärlden gjordes tillgängligt genom hunden och affektutbrott samt repetitiva mönster minskade enligt respondenternas utsagor. Det kan utifrån SDT (Ryan & Deci, 2000a; Ryan & Deci, 2000b) tolkas som att eleverna genom hunden får en upplevd känsla av att kunna vara del i de sociala interaktionerna samt att utöva och uttrycka sin förmåga. Att utöva sin förmåga (Ryan & Deci, 2000a; Ryan & Deci, 2000b) var något som respondenterna lyfte att eleverna gjorde i vid utsträckning tillsammans med hunden, då de såg nyttan av att göra sig förstådda för att kunna samspela med hunden, kunna träna den och därför öppnade upp för kommunikation på sätt som de inte gjort i andra sammanhang. Respondenterna angav även att de kunde använda sig av hundens kroppsspråk och signaler som verktyg för att träna kommunikation, vilket gav ett positivt gensvar för främjandet av elevernas kommunikation. Eleverna visade en ökad känsla av självförtroende

och en ökad förmåga att agera i aktiviteter, hos Ryan och Deci (2000a; 2000b; 2020) uttryckt som kompetens, när eleverna till exempel styrde hunden i olika moment som leta godis, gå runt ett träd eller hoppa över ett hinder.

*Samhörighet*; I resultatet framkommer att eleverna är mer motiverade att samspela med andra, delta i aktiviteter och prata tillsammans med andra när hunden är med, vilket utifrån Ryan och Deci (2000a; 2000b; 2020) kan tolkas härröra från behovet att känna sig inkluderad och att ingå i nära relationer i en social sammankoppling med andra. Respondenterna uppger att eleverna uttrycker glädje vid samvaro med hunden och genom hundens närvaro ökar elevernas förmåga att delta i gemensamma gruppaktiviteter och undervisning i grupp fungerar bättre med hunden närvarande. Detta kan, utifrån tolkning av Ryan och Deci (2000a, 2000b; 2020), grunda sig i känslan att tillhöra en gemenskap och känna en delaktighet, utifrån ett intresse. Eleverna engagerade sig i gemensamma aktiviteter såsom till exempel textskrivning om hunden, där respondenterna såg en kvarstående effekt även utanför själva hundlektionen, då skrivandet fortsatte över tid. Denna samhörighet som respondenterna beskriver sågs inte i andra sammanhang. Detta härrörs utifrån tolkning av SDT (Ryan & Deci, 2000a; Ryan & Deci, 2000b; Ryan & Deci, 2020) till tillhörighet som en ömsesidig erfarenhet. I samma anda lyfter Ryan och Deci (2000a; 2000b) social sammankoppling till andra, vilket respondenterna berättar att eleverna tillsammans med hunden utvecklade. Det visade sig genom en ökad kommunikation med pedagoger och jämnåriga, oftast började kommunikationen med hunden för att sedan vidareutvecklas. Det blev också ett ökat samspel med omgivningen, då nyttan av språk och kommunikation identifierades av eleverna samt förmågan att uttrycka åsikter och ta initiativ stärktes. Respondenterna beskriver hur eleverna tar sig an uppgifter i grupp och samarbetar för att lösa utmaningar, till exempel att lägga spår, gömma godis som hunden får leta upp eller att skriva texter till bilder. Respondenterna uppger att hunden bidrar till att eleverna blir trygga och därmed går det bra att få gruppen att samarbeta. Ryan och Deci (2000a, 2000b) menar att en trygg miljö är grund för känslan av samhörighet tillsammans med att vara accepterad för den man är, vilket respondenterna vittnar om att de sett att hunden tillfört eleverna i gruppen.



## 6.3 Slutsatser

- Vad är nyttan med hundassisterad pedagogik för elever med IF och autism för att främja kommunikation och social interaktion, enligt de intervjuade pedagogerna?

I resultatet framkommer att respondenterna uppger att nyttan med hundassisterad pedagogik för elever med IF och autism är en ökad förmåga till social interaktion som visar sig genom att eleverna kan samspela med hunden, med pedagoger och med andra elever. Respondenterna uppger också en minskad stressnivå hos eleverna, ökat välmående, ökad motivation till skolarbete, såsom läsning, ökat självförtroende och minskade repetitiva beteenden, samt att förmågan att träna på utmanande uppgifter flera gånger stärktes, vilken sammantaget uppges leda till en ökad förmåga till kommunikation och social interaktion. Enligt respondenterna ökade även elevernas förmåga att ta initiativ, uttrycka sin åsikt och förmågan till kommunikation stärktes vilket visade sig genom att eleverna började kommunicera via och med hunden, med pedagoger och andra elever.

- Hur beskriver de intervjuade pedagogerna att hundassisterad pedagogik används för elever med IF och autism för att främja kommunikation och social interaktion?

I resultatet framkommer att respondenterna uppger att hundassisterad pedagogik ger eleverna en möjlighet till att i undervisning, såväl i grupp som enskilt, utveckla sin kommunikation och sin sociala interaktion. Respondenterna uppger att detta sker genom att hunden är närvarande och stöttar vid elevernas lästräning, att eleverna tränar hunden i olika moment såsom gömma godis, agilityträning, hinderbanor i skogen samt vid social samvaro med hunden, pedagoger och andra elever.

## 7. Diskussion

I följande kapitel presenteras först resultatdiskussionen, där resultat, teori och tidigare forskning tolkas och diskuteras. Detta görs mot bakgrund av studiens syfte som är att belysa pedagogers beskrivningar av hundassisterad pedagogik, för att därigenom bidra med kunskap om främjandet av kommunikation och social interaktion för elever med IF och autism genom hundassisterad pedagogik, samt utifrån studiens frågeställningar. Därefter följer metoddiskussionen där valet av kvalitativ forskningsmetod, genomförande, urval samt studiens tillförlitlighet och begränsningar kritiskt diskuteras. Kapitlet avslutas med specialpedagogiska implikationer samt framtida forskning.

### 7.1 Resultatdiskussion

I pedagogernas beskrivning av den hundassisterade pedagogiken för elever med IF och autism, kopplat till främjandet av kommunikation och social interaktion framkommer att undervisningen ger eleverna möjlighet till att, såväl i grupp som enskilt, utveckla sin kommunikation och sin sociala interaktion. Detta sker genom att hunden är närvarande och stöttar vid elevernas lästräning, att eleverna tränar hunden i olika moment såsom gömma godis, agilityträning, hinderbanor i skogen samt vid social samvaro med hunden, pedagoger och andra elever. De nyss nämnda resultat som framkom i föreliggande studie ses förekomma även i internationella studier och kommer presenteras utförligare i texten nedan (Brelsford m.fl., 2017; Fung, 2017; Gee m.fl., 2017; Griffioen m.fl., 2020; Stevensson m.fl., 2015; Meints m.fl., 2022; Ben- Itzhak & Zachor, 2021; Meixner & Kotschal, 2022).

I föreliggande studies resultat framkom att eleverna gavs ökad möjlighet att utveckla sin läsning, genom den hundassisterade pedagogiken vilket följer läroplanernas (GySär13, 2013; Lgra 22, 2022) intentioner med att alla elever ska ges möjlighet att fullt ut utveckla hela sin förmåga och går i linje med Fungs (2017) slutsats som anger att läsprogram med hund är effektiva, när eleverna känner sig accepterade och delaktiga utan fördömande. Tolkat utifrån självbestämmandeteorins (Ryan & Deci, 2000a; 2000b) komponent, samhörighet,

känner eleven en större känsla av att vara delaktig och accepterad vilket medfört att eleven genom den hundassisterade pedagogiken funnit det meningsfullt att träna på att läsa i olika former och därmed nått ökad framgång i sin läsutveckling detta utifrån att elevens inre motivation har ökat. Sammantaget torde detta ge att den hundassisterade pedagogiken kan vara en möjlig väg till att utifrån förmåga utveckla sin läsning och därmed kunna delta i samhället på mer jämlika villkor.

När individen upplever inre motivation, vilket är grunden för utveckling och lärande i SDT (Ryan & Deci, 2000a; 2000b), stärks känslan av självförtroende vilket framkom som resultat i föreliggande studie då respondenterna uppgav att eleverna visade en större förmåga att lösa uppgifter, såsom para ihop ljud med bild eller gå en bana med hunden och växte i självförtroende när de var med hunden. Meints m.fl. (2022) uppger i sin studie ett resultat som går finna likheter i, då det visar på att deltagande i hundinterventioner ledde till större framgång i skolaktiviteter. Om utgångspunkten tas i SDT (Ryan & Deci, 2000a, 2000b) och kopplas ihop med vad resultaten, i föreliggande studie samt Meints m.fl. (2022), visar kan en försiktig tolkning göras att elever kan gynnas av den hundassisterade pedagogiken för att stärka självförtroendet i syfte att ges möjlighet att kunna fatta egna beslut, vilket är centralt i läroplanerna (GySär13, 2013; Lgra 22, 2022).

Brelsford m.fl. (2017), Fung (2017), Meints m.fl. (2022) kom i studier fram till att hundassisterade interventioner var en gynnsam faktor för att minska stress, öka lugn och välbefinnande för elever i skolsammanhang. Hormonet oxytocin aktiveras och dämpar nivåer av stresshormonet kortisol vid positiva kontakter med hund, vilket då främjar empatiska, kommunikativa och sociala förmågor (Meixner & Kotrschal, 2022) vilket även respondenterna i föreliggande studie beskriver. Utifrån tolkning av självbestämmande teorin kan då ses att individen får en känsla av välbefinnande när stressen minskar genom att kontrollen över situationen ökar, vilket främjar kommunikation och social interaktion och resultatet blir en ökad förmåga att påverka sitt liv. Att utforma lärmiljöer, vilket är en del av speciallärarens uppdrag (SFS 2017:1111), som ger eleverna en större möjlighet att utveckla kommunikativa förmågor som gör att de kan påverka sina liv, i stort och i smått, är i linje med konventioner såsom Salamancadeklarationen (Unesco, 2006), FN:s barnkonvention

(Unicef, 2018) och FN:s deklaration om mänskliga rättigheter (Socialdepartementet, 2008). Att minska stress är en viktig del för att öka lärande och att hundassisterade interventioner för elever med IF och autism inom specialpedagogiska sammanhang är gynnsamma torde då göra dem till en gångbar väg utifrån ovanstående.

För att personer med funktionsnedsättning reellt ska kunna delta på samhällets olika arenor är det av vikt att skolan bidrar till att göra det möjligt, enligt Göransson m.fl. (2021). För elever med IF och autism kan funktionsnedsättningen medföra en komplex situation och elevgruppens förmåga till kommunikation och social interaktion en svårighet (American Psychiatric Association, 2013; Wester Oxelgren, 2019) varav skolan behöver ge stöd som främjar utveckling inom dessa områden. Respondenterna uppger att de upplever en tydlig utveckling gällande ökad kommunikation och social interaktion när hundassisterad pedagogik introducerades för eleverna, utvecklingen uppgavs i majoriteten av fallen vara kvarstående även efter hundlektionerna. Eleverna stärkte kommunikationen med varandra och med pedagoger. Den gemensamma nämnaren i samtliga respondenters beskrivning var att den ökade kommunikationen tog sin början via hunden. Utfallet med ökad kommunikation och social interaktion genom hundassisterade interventioner sågs även i internationella studier. (Brelsford m.fl., 2017; Fung, 2017; Gee m.fl., 2017; Griffioen m.fl., 2020; Stevansson m.fl., 2015; Meints m.fl., 2022; Ben-Itzhak & Zachor, 2021; Meixner & Kotrschal., 2022). Detta tyder på att skolan skulle kunna använda sig av den hundassisterade pedagogiken som ett möjligt stöd till elever med intellektuell funktionsnedsättning och autism för att de ska ges möjlighet att utveckla förmågan till kommunikation och social interaktion, vilket är de områden som funktionsnedsättningen medför svårigheter inom.

I föreliggande studies resultat beskriver respondenterna en ökad motivation hos eleverna till att delta i undervisning genom arbetet med hunden. Denna motivation visade sig genom en ökad uthållighet att utföra skoluppgifter, samspela med andra samt att delta i aktiviteter. När de ingående tre delarna i självbestämmandeteorin, autonomi, kompetens och samhörighet, sammankopplas upplever individen inre

motivation (Ryan & Deci, 2000a, 2000b) och utifrån Skaalvik och Skaalvik (2016) finns då förutsättningar för lärande. Tolkningen blir då att eleverna upplever arbetet med hunden som så motiverande att de får en känsla av autonomi, upplever sig vara kompetenta och känner samhörighet vilket leder till att den inre motivationen tillfredsställs och lärande kan ske. Utifrån Skollagen (SFS 2010:800) ska skolan stödja alla elevers rätt till likvärdig utbildning, oavsett förutsättningar, och då kan en möjlig väg vara att erbjuda hundassisterad pedagogik för att öka motivation och därmed stärka förmågan till kommunikation och social interaktion.

Meints m.fl. (2022) uppger i sin studie att djurassisterade interventioner i grupp hade allra störst positiv effekt, vilket de ansåg vara värt att notera. För elever med IF och autism medför funktionsnedsättningen svårigheter med kommunikation och social interaktion (American Psychiatric Association, 2013). I föreliggande studie uppgav respondenterna att hunden fick eleverna att öppna upp, samspela med varandra, kommunicera, att de kunde samarbeta och göra aktiviteter med varandra i grupp när hunden var med, samt att de engagerade sig i gemensamma skoluppgifter. Respondenterna påtalar att effekten uppvisas vid introduktion av hund i grupperna, på sätt som inte setts med andra insatser. Att resultatet i Meints m.fl. (2022) och föreliggande studie uppvisar gemensamma positiva fynd gällande ökad utveckling i grupp ger att en försiktig tolkning görs att hundassisterad pedagogik kan vara ett sätt att utforma undervisning i grupp där hunden kan stötta och bidra till att eleverna öppnar upp, kommunicerar, interagerar, samarbetar och i förlängningen kan bli mer delaktiga i samhället. Direktiv om att utforma undervisning som möjliggör elevers delaktighet har sin förankring i Skollag (SFS 2010:800) och läroplaner (GySär13, 2013; Lgra22, 2022).

Vidare framkom i pedagogernas beskrivning att nyttan med hundassisterad pedagogik för elever med IF och autism gällande att främja kommunikation och social interaktion var den kvarstående utvecklingen hos eleverna även efter själva tillfället med hunden. Detta visade sig i att eleverna hade en ökad förmåga till social interaktion, att samspela med pedagoger och med andra elever även när hunden inte var närvarande. Denna kvarstående effekt i andra sammanhang ses även i resultat i Meints m.fl. (2022); Meixner och Kotrschal (2022) och Stevenson m.fl. (2015). Ett

avvikande resultat mot detta framkommer däremot i Klefbeck (2021); svårigheter att överföra nyvunna kommunikativa färdigheter till andra sammanhang än de som färdigheterna hade förvärvats i.

Respondenterna uppger också en minskad stressnivå hos eleverna, ökat välmående, ökad motivation till skolarbete, ökat självförtroende och minskade repetitiva beteenden, samt att förmågan att träna på utmanande uppgifter flera gånger stärktes under hela skoldagen. Detta resultat överensstämmer med internationella studier som uppger att eleverna gynnas av de djurassisterade interventionerna även utanför det direkta tillfället (Meints m.fl. (2022); Meixner & Kotrschal (2022); Stevenson m.fl. (2015).

Det som är värt att ta upp till vidare diskussion är att riktigt långsiktigt kvarstående utveckling saknas det ännu studier på, vilket även Meixner och Kotrschal (2022) påtalar. Nu beskrivs utveckling som är positiv till exempel över en skoldag- men vad blir kvar på längre sikt? Gynnas eleverna av hundassisterad pedagogik/interventioner på lång sikt i syfte att bibehålla de ökade förmågor gällande kommunikation och social interaktion för att kunna vara delaktiga i samhället och göra sina röster hörda? Främjas kommunikation och social interaktion för elever som tagit del av av hundassisterad pedagogik/interventioner när de lämnat utbildningssystemet och kommer ut på samhällets olika arenor? Ett sätt att besvara dessa frågor är genom longitudinell forskningsstudie. Forskningen lyfter att mer forskning efterfrågas för att identifiera och fördjupa förståelsen av bakomliggande orsaker till positiv utveckling av hundassisterade interventioner samt även vikten av longitudinella studier (Brelsford m.fl.,2017; Fung, 2017; Gee m.fl.,2017; Griffioen m.fl., 2020; Stevensson m.fl., 2015; Meints m.fl., 2022; Ben-Itzhak & Zachor, 2021; Meixner & Kotrschal, 2022).

Det är också viktigt att ta i beaktande att andra typer av aktiva interventioner visats ge jämförbara positiva resultat (Dimolareva & Dunn, 2020). Här kan lyftas in resultatet från Klefbeck (2021) som visar att det inte är tillvägagångssättet, utan snarare att lärarens lyhördhet och medvetenhet kommer vara avgörande för elevens utveckling av kommunikationsförmåga.

För att utröna vilken insats som är bäst anpassad för vilken elev kommer kompetensen från EHT in, där specialläraren kan bidra med sin kunskap om elever med IF och autism (SFS 2017:1111). I såväl Meints m.fl. (2021) som Klefbeck (2021) framkommer att strukturerade och väldefinierade interventioner kan vara gynnsamma för elever med IF och autism. I föreliggande studie uppgav samtliga respondenter att den hundassisterade pedagogiken sattes in som insats utifrån bedömning av EHT, grundat i elevernas behov och med målsättningen att stärka elevens kunskapsmässiga utveckling, förmåga till social interaktion samt i syfte att öka välmående. Utifrån att elever med IF och autism är en mycket heterogen elevgrupp (Arvidsson, 2016; Skolverket, 2023; Östlund, 2019), behöver stödet anpassas utifrån elevens individuella behov och då blir kompetensen som blivande speciallärare, tillsammans med förvärvade insikter från föreliggande studie av vikt vid utformande av lärmiljön. Vid beaktande av resultatet kan antagas att de elever som väljs ut för deltagande, till insats genom hundassisterad pedagogik, är positivt inställda till samvaro med hund, vilket torde gynna utfallet.

Sammantaget ger föreliggande studies resultat och tidigare forskning (Brelsford m.fl., 2017; Fung, 2017; Gee m.fl., 2017; Griffioen m.fl., 2020; Stevensson m.fl., 2015; Meints m.fl., 2022; Ben-Itzhak & Zachor, 2021; Meixner & Kotrschal, 2022), tolkat i ljuset av självbestämmandeteorin (Ryan & Deci, 2000a; Ryan & Deci, 2000b; Ryan & Deci, 2020), att hundassisterad pedagogik kan främja kommunikation och social interaktion för elever med IF och autism genom undervisning som stärker läsning, träning av hund i aktiviteter som stärker förmåga att samarbeta i grupp samt utveckla sin kommunikation och sociala interaktion när eleverna upplever inre motivation. Den hundassisterade pedagogiken ger också nytta med minskad stress, ökat självförtroende, ökad motivation till skolarbete, minskade repetitiva beteenden, ökad förmåga att träna på utmanande uppgifter flera gånger samt ökad förmåga att ta initiativ och uttrycka sin åsikt. Utifrån tolkning av självbestämmandeteorin (Ryan & Deci, 2000a; Ryan & Deci, 2000b; Ryan & Deci, 2020), bidrar den hundassisterade pedagogiken till att lärmiljön tillgodoser de tre komponenterna autonomi, kompetens och samhörighet och den inre motivationen tillfredsställs därmed. Inre motivation är en viktig grund för lärande enligt Skaalvik och Skaalvik (2016) och Wery och Thomson (2013).

Dock ses att longitudinella, randomiserade kontrollstudier samt forskning för att identifiera och fördjupa förståelsen av bakomliggande orsaker till positiv utveckling av hundassisterade interventioner efterfrågas. Syftet med randomiserad kontrollstudie är ha kontrollgruppens resultat som jämförelse, då elever som deltar i insats med hundassisterad pedagogik kan förväntas vara positivt inställda till samvaro med hund, vilket torde gynna den gruppens utfall. Enligt Eriksson Barajas m.fl. (2013) renderar en randomiserad kontrollstudie ett högt bevisvärde. Av vikt är också att generalisering utifrån småskaliga studier bör göras med försiktighet (Bryman, 2018). Den undersökta elevgruppens heterogenitet (Arvidsson, 2016; Skolverket 2023; Östlund, 2019) bidrar också till att generalisering inte kan göras gällande.

## 7.2 Metoddiskussion

I studien valdes kvalitativ metod med semistrukturerade intervjuer, anpassat till studiens syfte och frågeställningar där respondenternas rika beskrivningar ges utrymme, vilket överensstämmer med resonemang i Kvale och Brinkmann (2014) och Repstad (2007). Valet att göra intervjuer gjordes utifrån en önskan om att kunna få ett så rikt beskrivet underlag till analys som möjligt och där möjligheten att ställa följdfrågor finns, vilket inte finns vid enkätutskick. Att det var öppna frågor i intervjuguiden, en så kallad semistrukturerad intervju (Bryman, 2018) medförde att följdfrågorna som ställdes blev något olika beroende på respondenternas svar. Dock hade författarna pratat igenom tänkbara följdfrågor för att minimera risken att ställa följdfrågor som skulle kunnat påverka resultatet, vilket till exempel ledande frågor kan göra (Kvale & Brinkmann, 2014). Valet gjordes att den ena av författarna, med kännedom om hundassisterad pedagogik, skulle genomföra samtliga intervjuer. Valet grundades utifrån att Kvale och Brinkmann (2014) menar att intervjuaren bör göra sig väl bekant med ämnet för studien. För att upprätthålla balans mellan kännedom i ämnet och objektivitet tog den andra författaren rollen att mer analytiskt granska transkriberingarna, en strategi i syfte att undvika bias. Kvale och Brinkmann (2014) resonerar kring objektivitet som frihet från bias och kunskap som är oförvanskad av personliga fördomar. Vidare lyfts att forskaren behöver reflektera över sina egna bidrag till produktionen av kunskap (Kvale & Brinkmann,



2014). Valet att dela upp intervjuer och analytiskt granska fungerade väl, oklart om det var av betydelse för studiens resultat dock.

För att säkerställa intervjuguidens funktion genomfördes en pilotintervju, under vilken vissa oklarheter upptäcktes och kunde omformuleras, innan intervjuerien påbörjades. Orsaken till att en pilotstudie ska genomföras, enligt Bryman (2018) och Repstad (2007) är just möjligheten att upptäcka oklarheter och justera dessa, vilket kunde göras i föreliggande studie.

Initialt fanns tankar om göra observationer och intervjuer med elever samt vårdnadshavare men efter pilotintervjun och gemensamma diskussioner författarna sinsemellan samt i samråd med handledaren ansågs detta mer lämpligt för en studie av mer omfattande karaktär. Det ses vara av intresse att samla in data och få med även dessa gruppers perspektiv, vilken framtida forskning får tillse.

Urvalet av respondenter gjordes utifrån deras kunskap och erfarenhet från arbete med hundassisterad pedagogik och elever med IF och autism, ett tillgänglighets och bekvämlighetsurval (Bryman, 2018). Utifrån författarnas vilja att undvika bias i resultatet eftersöktes även respondenter som inte arbetar direkt med hund och elev. Denna eftersökning renderade ytterligare två respondenter, respondent nummer 4 och respondent nummer 7. Urvalet är begränsat, då endast ett fåtal personer har den erfarenhet och kunskap som efterfrågas i studien. Utifrån att den yrkesgrupp som nationellt arbetar med hundassisterad pedagogik är ytterst begränsad var det av stor vikt för författarna till föreliggande studie att i yttersta mån säkerställa respondenternas anonymitet. Denna anonymitet beaktades även utifrån respekt mot tredje part (elever) som nämndes i citat. Vetenskapsrådet (2017) uppger att fullständig anonymitet aldrig kan utlovas till fullo, dock har all empiri behandlats med största hänsyn till såväl anonymitet som det uttryckta konfidentialitetskravet (Vetenskapsrådet, 2017) utifrån vilket allt material har behandlats och förvarats.

Inför intervjuerna skickades intervjuguiden ut till respondenterna per mail, för att de skulle kunna förbereda sig. Syftet med detta var att de skulle kunna ge rikare, mer genomtänkta och detaljerade svar, en nackdel med detta kan dock tänkas bli att svaren blir mer tillrättalagda och spontaniteten kan gå förlorad (Bryman, 2018).

Utfallet blev som tänkt, då respondenterna svarade rikt och detaljerat och det inte behövdes följdfrågor i någon större omfattning.

Den första intervjun genomfördes på plats hos respondenten, enskilt och i ostörd miljö och så var även tanken att förfarandet skulle vara med de övriga intervjuerna. När intervju nummer två skulle ske var det dock snöstorm, vilket gjorde att beslut togs att den skulle ske via zoom i stället. Detta intervjuförfarande upplevdes likvärdigt gällande intervjuresultatet varav beslut togs att även de efterföljande intervjuerna skulle ske via zoom för att spara restid och även utifrån ett miljömässigt hållbarhetstänk. Beslutet togs dock inte utan ett noggrant övervägande om resultatet skulle kunna påverkas av att intervjuare och respondent inte befinner sig i samma rum, då digitala möten skulle kunna medföra att respondenterna skulle kunna tala mindre eller känna sig mindre bekväma. Vanan att hålla digitala möten som upparbetats under de senaste årens pandemi och restriktioner gällande fysiska träffar bidrog till att beslutet att fortsätta med intervjuer via zoom kunde anses vara välgrundat och det visade sig också att zoom-intervjuerna fungerade väl. Bryman (2018) menar också att de digitala intervjuerna erbjuder fullgoda möjligheter för att skapa ett förtroendefullt samtalsklimat, likväl det som kan skapas vid ett fysiskt möte.

För att inte datainsamlingens resultat skulle färgas av författarnas tankar och erfarenheter gjordes en ordagrann transkribering av intervjuerna. Möjlighet hade funnits att göra referat av vissa avsnitt men för att inte göra en sortering i tidigt skede, valdes detta bort till förmån för den ordagranna transkriberingen (Bryman, 2018). Detta gjordes för att säkerställa att det blir respondenternas ord som så rent som möjligt finns tillgängligt för den tematiska analysen. Transkriberingen var en tidsödande process, men även i efterhand anser författarna den mödan värd, då det gav ett fullgott underlag till analysen.

Hos författarna finns en medvetenhet om att de fem först kontaktade respondenterna arbetar med hundassisterad pedagogik, vilket medför att respondenterna kan tänkas lämna en bekräftande bild av hundassisterad pedagogik. För att fördjupa urvalet kontaktades ytterligare två potentiella respondenter. Dessa arbetar själva inte med

hundassisterad pedagogik, dock arbetar de med elever som tar del av den hundassisterade pedagogiken.

Vid genomförandet av den tematiska analysen, som tagit sin inspiration från Braun och Clarke (2006) och Bryman (2018), började författarna med att noggrant läsa igenom materialet flertalet gånger varvid de 17 koderna identifierades och sedan utvecklades sju potentiella teman som efter genomarbetning fastslogs vara de relevanta för studien. Det initiala arbetet med att noggrant läsa och diskutera datainsamlingen upplevdes gynnsamt vid det fortsatta arbetet med den tematiska analysen. I nästa steg analyserades resultatet utifrån den valda teorin, självbestämmandeteorin.

Nilholm (2021) menar att valet av teori är av stor vikt, då den är ramen för inom vilken studien tolkas. I början av processen fanns tankar på andra teorier, dock gjordes ett medvetet val till förmån för Självbestämmandeteorin när tankar på syfte och frågeställningar formulerades mer klart och teorin kunde med sina komponenter stödja studiens syfte (belysa pedagogers beskrivningar...) och författarna fann teorin lämpad att använda för att förstå faktorer som främjar kommunikation och social interaktion för elever med IF och autism. Vid studiens slutförande upplevs valet av teori som tillfredsställande då den varit teoretiskt användbar för att förstå och tolka resultatet.

Resultat som framkommer av en småskalig studie är inte generaliserbart (Bryman, 2018; Denscombe, 2018; Kvale & Brinkmann, 2014), varav val att göra kvantitativ studie kunde övervägts. I föreliggande studies fall fanns inte respondenter att tillgå för att genomföra en storskalig enkätstudie och den kvalitativa studiens ansats där respondenternas rika beskrivningar ges plats passade studiens syfte.

### **7.3 Implikationer**

Studiens syfte är att belysa pedagogers beskrivningar av hundassisterad pedagogik, för att därigenom bidra med kunskap om främjandet av kommunikation och social interaktion för elever med IF och autism genom hundassisterad pedagogik. Genom att specialläraren med sin kompetens om elever med IF och autism, i enlighet med

examensordningen bidrar till att utforma en lärmiljö (SFS 2017:1111) där de tre komponenterna autonomi, kompetens och samhörighet samspelar, i enlighet med självbestämmandeteorin (Ryan & Deci, 2000a; Ryan & Deci, 2020), i detta fall genom hundassisterad pedagogik, kan eleven känna inre motivation och en ökad förmåga till kommunikation och social interaktion kan ske. För författarna som blivande speciallärare blir det av vikt att ta lärdom av studiens resultat för att, i samverkan med övriga undervisande lärare och EHT, utforma en undervisning som stärker lärandet och främjar kommunikation och social interaktion för elever med IF och autism. Denna undervisning behöver, utifrån vad som framkommer i studien, främja elevernas inre motivation för att ett ökat lärande ska ske, vilket överensstämmer med Skaalvik och Skaalvik (2016).

Skolan ska utifrån styrdokument, konventioner (SFS 2010:800; Socialdepartementet, 2008; Unesco, 2006) och läroplaner för den anpassade skolan (GySär13, 2013; Lgra22, 2022), stödja alla elevers rätt till likvärdig utbildning, oavsett förutsättningar. Alla elever ska ges förutsättningar att fullt ut utveckla hela sin förmåga och ges möjlighet till delaktighet och göra sina röster hörda. För att personer med funktionsnedsättning, såsom IF och autism, reellt ska kunna delta på samhällets olika arenor är det av vikt att skolan ger det stöd som eleverna är i behov av. För elever med IF och autism medför förmågan till kommunikation och socialt samspel en svårighet (American Psychiatric Association, 2013; Autism Sverige, 2024) varav skolan behöver ge stöd som främjar utveckling inom dessa områden. Studiens resultat stödjer att hundassisterad pedagogik kan vara en möjlig insats för elever med IF och autism för att främja kommunikation och social interaktion.

## **7.4 Framtida forskning**

Förslag på framtida forskning torde vara, utifrån resultatet, att undersöka hur hundassisterad pedagogik kan främja kommunikation och social interaktion för elever med IF och autism på längre sikt, genom att göra longitudinella, randomiserade kontrollstudier. Detta i syfte att få fram hur eleverna gynnas i ett längre perspektiv. Kommer den hundassisterade pedagogiken som eleverna tar del av idag ge förutsättningar att i större mån, utifrån förmåga göra sina röster hörda

och delta på samhällets olika arenor, även efter att har de lämnat skolsystemet? Tanken med en randomiserad kontrollstudie är att få jämförelseresultat från kontrollgruppen. Elever som deltar i insats med hundassisterad pedagogik kan förväntas vara positivt inställda till samvaro med hund, vilket torde gynna utfallet varvid jämförelseresultat från kontrollgrupp blir relevant. En randomiserad kontrollstudie har ett högt bevisvärde, enligt Eriksson Barajas m.fl. (2013).

Vidare skulle det kunna undersökas vilka de bakomliggande orsakerna är till de positiva effekterna av hundassisterad pedagogik och fördjupa förståelse kring dessa orsaker. När dessa bakomliggande orsaker är identifierade kan även i större utsträckning utrönas vilken insats som är bäst anpassad för vilken elev.

Genom att denna framtida forskning genomförs, säkerställs Skollagens (2010:800) skrivelse att skolan ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, då nationell forskning kring hundassisterad pedagogik för elever med intellektuell funktionsnedsättning och autism saknas i större omfattning.

## Referenser

American Association on Intellectual Developmental Disabilities. (2010). *Intellectual disability: Definition, classification, and system of supports*. AAIDD.

American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*. fifth ed. APA.

Arvidsson, J. (2016). *Sysselsättning och socialrättvisa*. Doktorsavhandling: Halmstad University.

Ben-Itzhak, E. & Zachor, A. D. (2021). Dog training intervention improves adaptive social communication skills in young children with autism spectrum disorder: A controlled crossover study. *Autism*, 25(6), 1682–1693. <https://doi.org/10.1177/13623613211000501>.

Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

Brelsford, V. L., Meints, K., Gee, N. R., & Pfeffer, K. (2017). Animal-Assisted Interventions in the Classroom-A Systematic Review. *International journal of environmental research and public health*, 14(7), 669. <https://doi.org/10.3390/ijerph14070669>

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Liber.

Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Studentlitteratur.

Dimolareva, M. & Dunn, T. J. (2020). Animal-Assisted Interventions for School-Aged Children with Autism Spectrum Disorder: A Meta-Analysis. *Journal of autism and Developmental Disorders* 51:2436-2ations and Research, 5(5), 657–670. <https://doi.org/10.1007/s10803-020-04715-w>

Eriksson Barajas, K., Forsberg, C., Wengström, Y. (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap - Vägledning vid examensarbeten och vetenskapliga artiklar*. Natur och Kultur.

Fung, S. (2017). Canine-assisted Reading Programs for Children with Special Educational Needs: Rationale and Recommendations for the Use of Dogs in Assisting Learning. *Educational Review*, 69(4), 435-450. <https://doi.org/10.1080/00131911.2016.1228611>

Gee, N., Griffin, J., McCardle, P. (2017). Human-Animal Interaction Research in School Settings: Current Knowledge and Future Directions. *AREA Open*, 3(3). <https://doi.org/10.1177/2332858417724346>

Griffioen, R. E., van der Steen, S., Verheggen, T., Enders-Slegers, M. J., & Cox, R. (2020). Changes in behavioural synchrony during dog-assisted therapy for children with autism spectrum disorder and children with Down syndrome. *Journal of applied research in intellectual disabilities: JARID*, 33(3), 398–408. <https://doi.org/10.1111/jar.12682>

Göransson, K., Szönyi, K. & Tideman, M. (2021). *Utbildning och undervisning i särskolan – forskningsinsikter möter lärar – och elev erfarenheter*. Natur & kultur.

Klefbeck, K. (2021). Educational Approaches to Improve Communication Skills of Learners with Autism Spectrum Disorder and Comorbid Intellectual Disability: An Integrative Systematic Review, *Scandinavian Journal of Educational Research*, <https://doi.org/10.1080/00313831.2021.1983862>

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Studentlitteratur.

Lidfors, L. Karlberg, S. Lindsjö, J., Åsbjer, E. (2021). *Sociala tjänstehundar - användning, lagstiftning och djurvälstånd i mötet mellan hund och människa*. SLU.

Läroplan för anpassad grundskola. (2022). Skolverket.

Läroplan för gymnasiesärskolan. (2013). Skolverket.

Meints, K., Brelsford, L. V., Dimolareva, M., Maréchal, L., Pennington, K., Rowan, E., Gee, N. (2022). Can dogs reduce stress levels in school children? Effects of dog-assisted interventions on salivary cortisol in children with and without special educational needs using randomized trials. *PLoS ONE*.  
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0269333>

Meixner, J., & Kotrschal, K. (2022). Animal-Assisted Interventions With Dogs in Special Education-A Systematic Review. *Frontiers in psychology*, *13*, 876290.  
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.876290>

Nilholm, C. (2021). *Teori i examensarbetet: en vägledning för examensarbetet*. Studentlitteratur.

O'Haire, M. (2010). Companion animals and human health: Benefits, challenges, and the road ahead. *Journal of Veterinary Behavior*, *5*(5), 226–234.  
<https://doi.org/10.1016/j.jveb.2010.02.002>

Repstad, P. (2007). *Närhet och distans. Kvalitativa metoder i samhällsvetenskap*. Studentlitteratur.

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000a). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, *55*(1), 68-78.

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000b). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, *11*: 227-268.

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2020). Intrinsic and extrinsic motivation from a self-determination theory perspective: Definitions, theory, practices, and future directions. *Contemporary Educational Psychology*.  
<https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2020.101860>

SFS 2010:800. *Skollag*. Regeringskansliet.

SFS 2017:111. *Examensordning, Specialpedagogexamen och speciallärarexamen*. Utbildningsdepartementet.



SFS 2022:1315. *Skollag*. Regeringskansliet.

Skaalvik, E. & Skaalvik, S. (2016). *Motivation och lärande*. Natur & Kultur.

Socialdepartementet (2008). *FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning*. Socialdepartementet.

Stevenson, K.; Jarred, S.; Hinchcliffe, V.; Roberts, K. (2015). Can a Dog Be Used as a Motivator to Develop Social Interaction and Engagement with Teachers for Students with Autism? *Support Learn.* 30, 341–363. <https://doi.org/10.1111/1467-9604.12105>

Svenska Unescorådet. (2006). *Salamanca deklARATIONEN och Salamanca + 10*.

UNICEF Sverige (2018). *Barnkonventionen: FN:s konvention om barns rättigheter*. UNICEF Sverige.

Vedin, L. (2017). *Hållbart lärande med pedagogiska tjänstehundar*. Hundsam förlag.

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Vetenskapsrådet.

Wery, J. & Thomson, M. M. (2013). Motivational strategies to enhance effective learning in teaching struggling students. *Support for Learning*, 28(3), 103-108. Doi: 10.1111/1467-9604.12027

Wester Oxelgren, U. (2019). Intellectual Disability and coexisting Autism and ADHD in Down syndrome - a population-based study. *Acta Universitatis Upsaliensis*.

Östlund, D. (2019). *Relationella och individuella perspektiv på undervisningen*. Skolverket.

## Elektroniska källor

ALLEA (2018) European code of Conduct for research integrity.  
<https://allea.org/code-of-conduct/> Hämtad 2024-01-08.

Autism Sverige. (2023). Autism. <https://www.autism.se/om-autism/autism/>  
Hämtad 2024-01-17.

Skolverket. (2023). *Grundläggande perspektiv på utbildning för elever med IF*.  
Skolverket.  
<https://larportalen.skolverket.se/api/resource/P05120756>. Hämtad 2024-01-30.

## Intervjuguide

Vilken utbildning har du?

Hur länge har du arbetat inom skolan? Vilka verksamheter har du arbetat inom och som vad?

Vilket var ert syfte med att införa hundassisterad pedagogik för eleverna med IF och autism på er skola?

Vilka var era förväntade effekter genom att införa hundassisterad pedagogik?

Hur görs urvalet vilka elever som ska ta del av hundassisterad pedagogik?

Varför började just den enskilda eleven/eleverna med IF och autism, som du nu ska beskriva, att arbeta med hunden?

Beskriv elevens/elevernas utveckling gällande

-kommunikation

-sociala interaktion

-lärande samt

-motivation under arbetet med hunden.

Kan du beskriva någon situation där du anser att hunden var den direkt avgörande faktorn för utvecklingen av elevens kommunikation och sociala interaktionsförmåga.

Har era, i förväg, förväntade effekter med hundassisterad pedagogik uppnåtts?

Vilka problem har ni stött på vid arbetet med hundassisterad pedagogik?

Vad kan du se vara problem, men som ni kanske inte stött på, vid arbete med hundassisterad pedagogik? (Följdfrågor om de inte besvaras direkt är; allergier, rädslor, regler, djurhållning, säkerhet, etik)

(Hur gick implementeringen av hundassisterad pedagogik till? På organisations-, skol- och individnivå?)



Fakulteten för lärarutbildning

Datum 2024-01-18

*På specialpedagog- och speciallärarprogrammet vid Högskolan Kristianstad skriver studenterna ett självständigt arbete under sin sista termin. I detta arbete ingår att göra en egen vetenskaplig studie med utgångspunkt i en forskningsfråga som kommit att engagera studenterna under utbildningens gång. Till studien samlas ofta material in vid olika verksamheter, i form av till exempel intervjuer, enkäter och observationer. Ansvarig för dina personuppgifter är Högskolan Kristianstad. Enligt EU:s dataskyddsförordning har du rätt att kostnadsfritt få ta del av de uppgifter om dig som hanteras i studien, och vid behov få eventuella fel rättade. Det självständiga arbetet motsvarar 15 högskolepoäng. När detta har blivit godkänt publiceras det i databasen Forskningsportalen <https://researchportal.hkr.se/>*

## **Samtycke till att delta i studien om främjande av kommunikation och social interaktion genom hundassisterad pedagogik för elever med IF och autism.**

Vi är två studenter som läser speciallärarprogrammet med inriktning intellektuell funktionsnedsättning vid Högskolan Kristianstad och är i slutet av vår utbildning där vi nu ska skriva vårt examensarbete inför vår examen 2024.

Syftet med vårt examensarbete är att undersöka om/hur/varför kommunikation och social interaktion kan främjas genom hundassisterad pedagogik för elever med IF och autism. Vi har fördjupat oss i forskning och litteratur kring det aktuella ämnet, men har också för avsikt att få beskrivningar från pedagoger genom intervjuer. Därmed önskar vi att intervju dig, som har kunskap, utbildning och erfarenheter som är värdefulla för vårt examensarbete.

Intervjuerna kommer utföras på Er arbetsplats eller via internetlänk, utifrån ömsesidiga förutsättningar och kommer ta cirka 45 minuter i anspråk. För att underlätta för alla parter kommer intervjufrågorna att skickas ut efter överenskommelse. Med Ert godkännande vill vi under intervjun få möjlighet att göra fältanteckningar och ljudinspelning. Dessa kommer sedan att transkriberas och ligga som grund för vårt arbete.

Studien utgår från Vetenskapsrådets forskningsetiska principer och utifrån bland annat följande avseenden:

- Varje deltagare har rätt att avbryta sin medverkan när som helst, utan några negativa konsekvenser.
- Varje deltagare kommer att tillfrågas inför materialinsamlingen och har möjlighet att avböja medverkan i studien.
- Deltagarna och verksamheterna kommer att avidentifieras i det färdiga arbetet.
- Materialet kommer enbart att användas för aktuell studie och kommer att förstöras när denna är examinerad.

.....

Susanna Jensen

Erika Engsten

Telefonnummer

E-mailadress: [susanna.jensen@halmstad.se](mailto:susanna.jensen@halmstad.se) [erika.engsten@malmo.se](mailto:erika.engsten@malmo.se)

Ansvarig lärare/handledare:

Linda Pertersson-Bloom

Kontaktuppgifter

Högskolan

i

Kristianstad:

[www.hkr.se](http://www.hkr.se)

044-2503000

## Samtyckesblankett

Jag har fått skriftlig information om studien *Kommunikationens och samspelets främjande genom hundassisterad pedagogik*. Jag får behålla den skriftliga informationen.

Jag har tagit del av ovanstående information och samtycker till att delta i studien:

Ort: ..... Datum: .....

Namn: .....

Namnförtydligande .....

Återlämnas till ..... senast den.....